

Pranas Zaranka

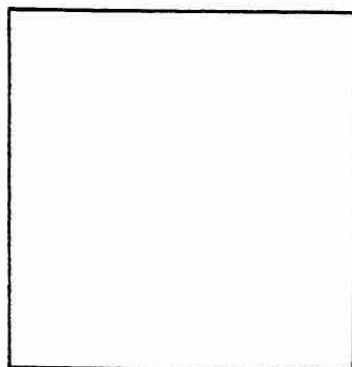
...iš praeities...

Detroito lituanistinių mokyklų
veiklos atspindžiai
penktan dešimtmetin
žengiant

1949 - 1990

...iš praeities...

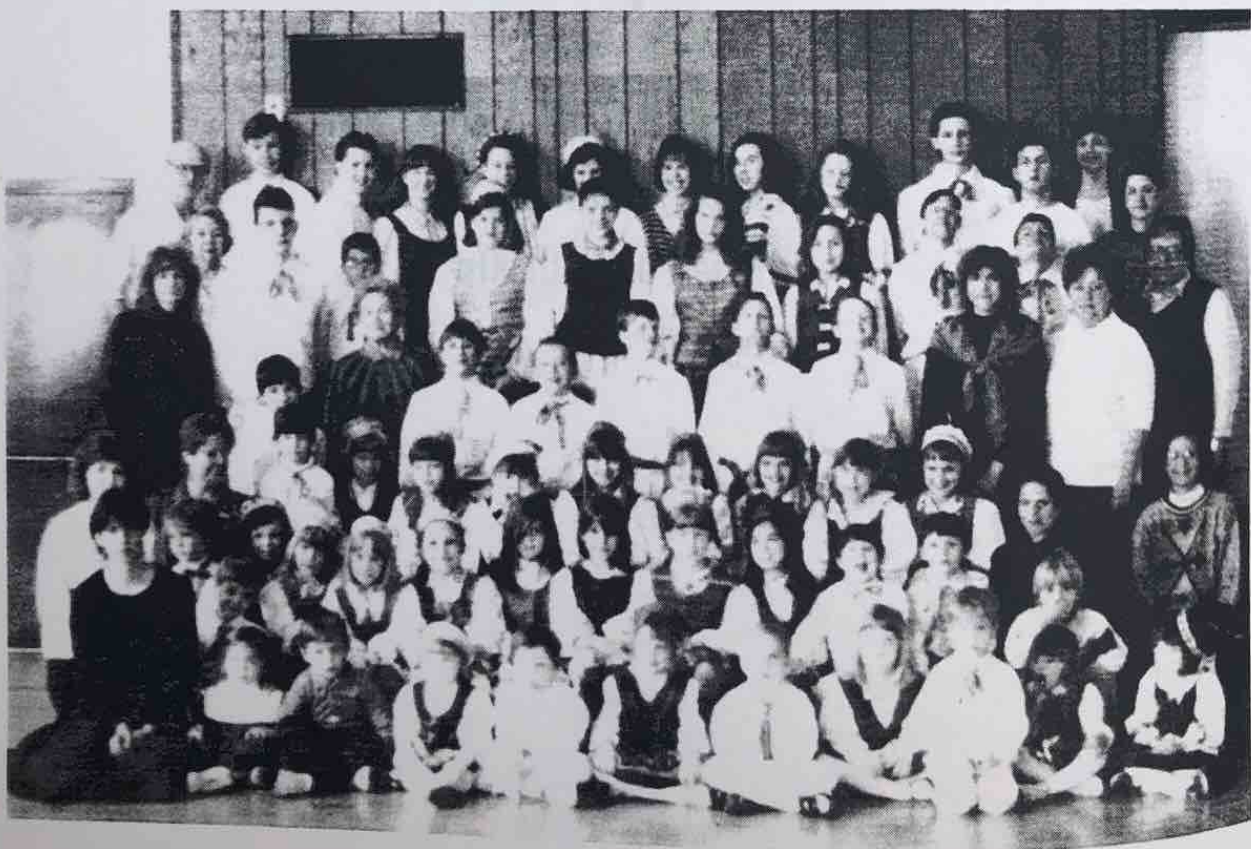
Detroito lituanistinių mokyklų
veiklos atspindžiai
penktan dešimtmetin
žengiant

1949 - 1990

1954/55m. m. mokytojai:
Kristina Daugvydienė,
Kun. Kazimieras Simaitis,
Valerija Kundrotienė,
Pranas Zaranka,
Ona Balzerytė,
Albertas Misiūnas (ved.)

Įvairių dešimtmečių veidai ir veideliai.

1989/90m. m. žiburiai ir žiburėliai

IŽANGA

Kaip brangi lietuviams istorija neseniai pajutom, kai atbundanti tauta pirmiausia paprašė padėti išleisti Adolfo Šapokos redaguotą Lietuvos istoriją. Brangi yra ir lietuvių išeivijos istorija. Ir joje galima rasti stiprybės, galima pasimokyti iš praeities klaidų.

Jau kelintą kartą mokyklos tėvų paprašytas rašau Detroito ir jo apylinkių lietuvių šeštadieninių mokyklų praeities apžvalgėles. Nesu istorikas, bet mokyklas stebėjau virš 30 metų jose mokydamas, kartais vadovaudamas. Ne kartą esu vartęs senus mokytojų posėdžių protokolus, tėvų komitetų sąmatas, senus dienynus, laikraščių iškarpas, mokyklos kronikos albumus. Juos skaitydamas atrandi, kad mokyklų praeitis buvo labai įvairiaspalvė. Tos pačios mokyklos keitė varus, kūrėsi naujos, jungėsi, skyrėsi, augo, sunyko, ištvėrė. Keitėsi globėjai, vedėjai, vedėjos, mokyklų vietovės ir patalpos, mokinių ir mokytojų žinios ir sugebėjimai, įvairavo tėvų pageidavimai ir reikalavimai. Nesikeitė pagrindinis mokyklos tikslas - ugdyti mokinių susipratusių lietuvių, išmokyti lietuviškai skaityti ir rašyti, supažindinti su lietuvių literatūra, istorija, geografija, išmokyti lietuviškų dainų, tautinių šokių.

Pas mus kartais atsiranda žmonių, kurie lengva ranka išmeta senas knygas, organizacijų laiškus, protokolus. Ir iš Detroito lituanistinių mokyklų pradžios teturime išlikusį tik vieną dienyną, užvestą tvirtoj buhalterijos knygoj. Vis dėlto penkiolikmetį minint buvo išleista 16 puslapių programa, kurioj telpa mokinių rašiniai ir gana stropiai vedėjo Stasio Sližio parašyta "LB DETROITO LITUANISTINĖS ŠEŠTADIENINĖS MOKYKLOS PENKIOLIKOS DARBO METŲ TRUMPA APŽVALGA". Ir jisai sumini, kad "laikotarpiui nuo 1954/55m. m. iki 1960/61m. m. trūksta nuoseklios kronikinės medžiagos". "Baltų dėmių" užtinkama ir vėlesniais laikotarpiais. Būtų gera, kad paskutiniaisiais dešimtmečiais gausiai paaugęs mokyklos archyvas nebūtų išbarstytas.

Šeštadieninės mokyklos nebuvo pirmūnės lietuvių išeivijos gyvenime. Senieji lietuviai emigrantai kurdami lietuviškas parapijas, kūrė ir parapijines mokyklas. Jose buvo mokoma ir lietuvių kalbos. Detroito tokios mokyklos yra buvę prie šv. Jurgio ir prie šv. Antano lietuvių parapijų. Po antrojo pasaulinio karo šv. Antano mokykloje daugėjo nebe lietuvių vaikai, bet seselės pranciškietės dar pamokydavo dainų, eilėraščių Vasario 16-tos minėjimams. Kelios seselės yra dirbusios ir šeštadieninėje.

Per 40 mokyklos gyvavimo metų visais laikotarpiais buvo daug pasišventusių asmenų tiek iš tėvų, tiek iš mokytojų, tiek iš Bendruomenės narių, kurie stengėsi mokyklą tobulinti ir jai padėti. Nepamirština ir parapijų bei organizacijų duoklė.

Pirmąjį dešimtmetį tekdavo girdėti balsų, kad lietuviška mokykla neišsilaikys ilgiau 15-os metų. Šiandien dėkojame Dievui ir džiaugiamės švęsdami mokyklos 40-dešimtmetį. Džiaugiamės, kad mokyklą užpildo buvusį mokinių vaikai, kad 46 mokyklos mokytojai yra buvę šeštadieninės mokyklos mokiniai. O ypatingai džiaugiamės, kad pavėluodami sulaukėme Lietuvos nepriklausomybės atstatymo! Tegyvuoja lietuviška ištvermė!

1949/50 - PIRMIEJI MOKSLO METAI

Ant vienintelio išlikusio dienyno užrašas: "Detroito lietuvių šeštadienio mokyklos prie šv. Antano parapijos bažnyčios žurnalas. 1949-50 m.m. IV grupė (pirmosios gimnazijos klasės)"

Iš Lietuvių Enciklopedijos ir 15-mečio kronikos dargi iš mokyklos steigėjų privačių pokalbių žinoma, kad 1949m. spalio mėn. 1d. Detroito sendraugių ateitininkų susirinkime buvo nutarta steigti lietuvišką šeštadienio mokyklą. Išrinkta komisija susitarė su šv. Antano parapijos klebonu kun. Ignu Boreišiu, kuris leido velti naudotis parapijos mokyklos patalpomis ir buvo tokiai mokyklai palankus. Mokyklos vedėja pakviesta mokytoja /rašytoja Alė Rūta - Elena Arbačiauskienė. Mokyti pradėta lapkričio mėnesį su 30 mokinių, jų skaičius augo. Mokė šie mokytojai: E. Arbačiauskienė, Stasė Bublienė, Rachelė Memėnienė, Petronėlė Pajaujienė, kun. Juozas Kluonius, kiek vėliau prisijungė Petras Vadeika ir Jonas Švoba, kuris Alei Rūtai susirgus, nuo vasario mėn. vadovavo mokyklai. Dainų mokė Bronius Budriūnas, tautinių šokių - Galina Zaganevičienė. Atskirą, čia gimusių, grupę mokė Stasys Sližys. Kitose trijose grupėse buvo po du skyrius. Mokslas turėjo būti šešių skyrių lygio; kai kurie mokiniai galėjo būti ir stipresni. Mokslui perdidelio ūpo nebuvo, tačiau jau per 1949m. Kalėdas mokykla surengė Eglutę - viešą pasirodymą. Alės Rūtos vaidinimą režisavo mokytojos St. Bublienė ir R. Memėnienė.

DETROITO LIETUVIŲ MOKYTOJŲ DRAUGIJOS GLOBOJE

1950m. spalio mėn. 1d. buvo įsteigta Detroito lietuvių mokytojų draugija, kurios pirmininku buvo Jonas Švoba. Draugijos svarbiausias tikslas buvo rūpintis šeštadienine mokykla, surasti jai mokytojus. Buvo bandoma steigti kursai ir suaugusiems, išsirūpinta iš vyskupijos leidimas turėti vieną pamoką lietuvių kalbos kasdien šv. Antano parapijos mokykloje. To aisisakyta iškylant nuomonei, kad tai agriaus šeštadieninę, o seselės mokymas nepasieks tikslo.

1950-1954 mokslo metais mokyklos vedėjais yra buvę: Kostas Jurgutis, Kazys Gogelis, dr. Vincas Misiulis ir Albertas Misiūnas. Mokė: Stasė Miltakienė, St. Sližys, kun. J. Kluonius, Janina Mikulionienė, Pranas Zaranka, Kazys Gricius, P. Vedeika, kun. Kazimieras Simanavičius-Simaitis (mokęs tikybą šeštadieninėj 18 metu), Ona Balzerytė, Kristina Daugvydienė.

Šis laikotarpis būdingas gausiais skyriais. Čia norisi priminti, kad šv. Antano mokykla teturėjo 4 dideles klases dėl to ilgą laiką nebuvo įmanoma turėti daugiau aukštesnių, skyrių mokykloje. Stokojo vadovėlių, buvo naudota iš Vokietijos atsivežtieji. Mokiniai dažnai praleidinėjo pamokas. Kai kuriems mokytojams tenka darbovietėse ir šeštadieniais dirbti, kai kurie patys turi persimokyti kitokiems darbams, taip, kad mokyklai belieka maža laiko. Mokytojų draugijos protokoluose skundžiamasi narių nesidomėjimu draugijos veikla, ir 1954m. rugpjūčio mėn. 8d. draugija likviduojasi. Mokyklos rūpesčius perima Lietuvių Bendruomenės Detroito apylinkės valdyba.

Apie visą pirmąjį penkmetį rašant, negalima pamiršti, kad tai buvo daugiausia 1949-51 metais iš Europos atvykusių, nuo komunizmo pabėgusių, vadinamų išvietintųjų kūrimosi laikotarpis. Ir lietuviai "dipukai" (displaced persons) turėjo sunkiai dirbti fizinių darbų fabrikuose. Todėl tiek tėvų, tiek mokytojų, pastangos turėti lietuvišką mokyklą nors šeštadieniais laikytina idealistišku nusiteikimu ir tautiniu susipratimu. Nors mokinių tarpe jau pasigirdavo abejonių, ar bereikalinga čia lietuvių kalba, tačiau dauguma kalbėjo dar be akcento, iš namų atsinešdami gausų žodyną, sklandžiai rašė rašinius.

Gaila, kad iš Lietuvių mokytojų draugijos laikotarpio tėra užsilikę 7 dienynei, nė vieno mokytojų tarybos protokolo, labai šykščios žinios apie mokyklą ir pačios draugijos protokoluose.

1954-59 m.m. - ANTRASIS PENKMETIS

Mokyklos reikalais rūpinasi L.B. Detroito apylinkės valdyba. Švietimo vadovas kiekvieniems metams kviečia mokyklai vedėją ir mokytojus. Kartais tai atlieka valdybos pirmininkas.

1955m. kovo mėnesį įsteigiama "Aukštesnioji liutuanistikos klasė". Organizatorių užsimota suburti kelių metų jaunimą. Iš pradžių susidaro du skyriai-klases: iki 14 metų amžiaus ir nuo 14 metų. Viso 34 mokiniai. Dar ne vienerius metus ši mokykla vadinasi aukštesniąja, nors vėliau išsivysto į aštuonerių metų pradžios mokyklą, kurie pirmoji laida šio penkmečio gale ir išleidžiama. Įsteigus aukštesniąją prasidėjo tikra "vargio mokykla" tėvams, kurie turėjo vežioti vaikus į abi mokyklas. Mažuosius iš ryto 9:30, o aukštesniosios mokyklos mokinius nuo 1:00. Prasadėjo dviejų vedėjų gdynė. Abi mokyklos veikė gana savarankiškai, nors kartais vedėjas buvo tas pats abiem mokyklom. Iš šio penkmečio yra palikę 22 dienynei. Jau 1957m. JAV L.B. centro valdyba išleido "Lituanistinių šeštadieninių mokyklų programas". Randama, kad mokytojai K. Jurgutis ir K. Gricius dalyvavo 1958m. lapkričio mėnesį įvykusiame lietuvių mokytojų rajoniniame suvažiavime Čikagoj. Vadovėliai-daugiausia Kanadoj išleistos Rinkūno "Kregždutės", aukštesniojoje naudojama Ambrazevičiaus, Vaičiuliaičio "Naujieji Skaitymai", Bendoriaus "Lietuva", Daugirdienės "Lietuvos istorija".

Mokyklų vedėjai: pradžios - Albertas Misiūnas, Ona Balzerytė, K. Gricius, P. Zaranka. Aukštesniosios Jūratė Pečiūrienė, Valerija Kundrotienė, K. Gricius, J. Švoba, Leonas Bulgaris. Tenka pastebėti, kad beveik iki 1972m. mokyklų vedėjai buvo ir skyrių ar dalykų mokytojai. Pradžios mokykloje šį penkmetį mokė: Želvyra Buknytė, Kunigunda Kodatienė, sesele Lijona, Antanas Januškevičius, sesele Teofanija, Aldona Dulaitienė, Valerija Memėnienė, seselė Juozapina, E. Arbačiauskienė, Marta Buitkienė, Dalia Kaupienė. Aukštesniojoje dirbo: Vladas Pauža, Ona Valienė, Antanas Vaškėlis, E. Arbačiauskienė, K. Jurgutis.

1959-63-ieji METAI

Šie ketveri metai skiriasi nuo antrojo penkmečio tuo, kad, nors mokoma prieš pietus ir po pietų, vedėjas

yra vienas, vyresniuose skyriuose dėl drausmės geresnio palaikymo atsisakoma dalykinės dėstymo sistemos. Skyrių moko vienas mokytojas, išskyrus tikybos ir dainų mokytojus. Įvedama tautinių šokių pamokos, šokti moko studentė Aldona Rastenytė. L.B. Detroito apylinkės valdybos globa virsta pilnu mokyklos išlaikymu. Tėvų komiteto veikla tiek susiaurinama, kad net mokesčių už mokslą renka vedėjas, pinigai pervedami į L.B. kasą. Galima išvaizduoti mokyklos vedėjo apkrovimą, kai jam tenka ir prieš pietus ir po pietų mokyti, vadovauti mokykloms, rinkti pinigus ir dažnu atveju būti švietimo vadovu L.B. valdyboje.

Yra ir daugiau pasikeitimų: miršta klebonas kun. I. Boreišis. Nors naujasis klebonas kun. Walter Stanevičius ir palaiko šeštadieninę mokyklą, tačiau mokyklos aplinka keičiasi, daugėja kitataučių, ypač meksikiečių, ir parapijos mokyklų, ir pačioj parapijoj. Jau ir prie kun. Boreišio tam tikrus reikalavimus statė parapijos komitetas, kartais mokytojus "šokdindavo" mokyklos sargai, kartais seselės. Nepėsti buvo ir mokiniai, todėl švietimo vadovas St. Sližys perima mokyklą ir bando tvarkos ir drausmės taisyklėmis padėti gerinti. Kartais tų taisyklių, nežiūri ir mokytojai. Kyla nepasitenkinimų, kurie tampomi po visuotiną L.B. narių susirinkimą. Ten nevienas bando daryt mokytojų darbų įvertinimus, puola vedėją, kiti siūlo mokyklą perkelti į Lietuvų namus.

Šio keturmečio vedėjai: Dr. V. Misiulis, St. Sližys.
Mokytojai: A. Misiūnas, K. Gričius, A. Vaškelis, seselė Kristina, seselė Lorraine, Aldona Milmantienė, D. Kaupienė, J. Pečiūrienė, P. Zaranka, Jadvyga Damušienė, dr. Jonas Mikulionis, Matas Tylas.

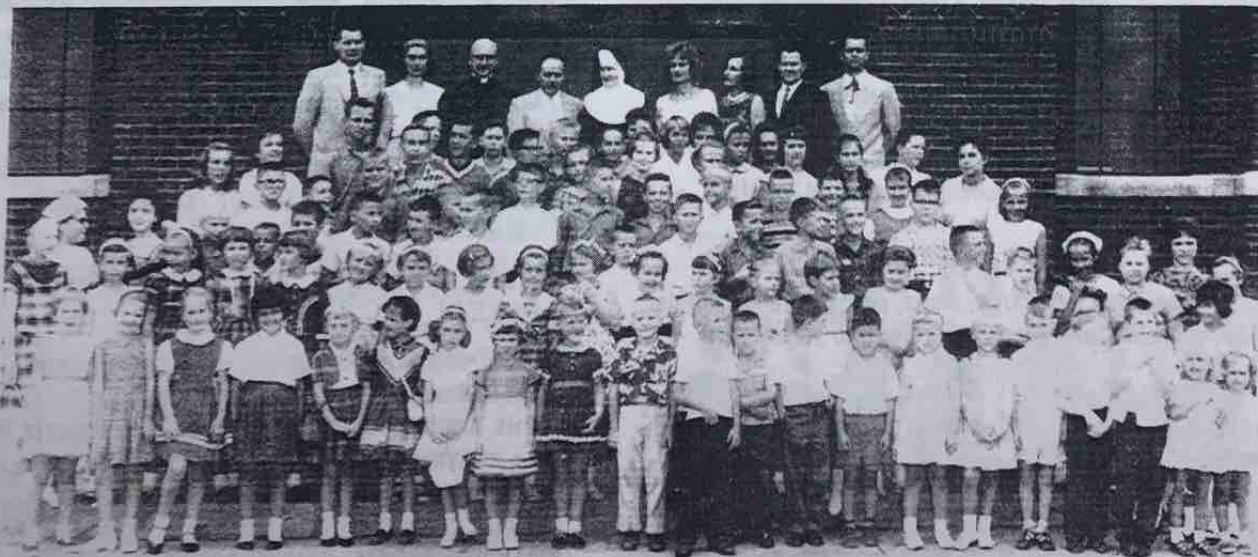
Mokinių 1959m. 133. Skyrių didumas labai nevienodas; vienais metais sujungiami du maži skyriai, perskiriamas didžiulis, vėliau, dėl patalpų stokos, vėl mokoma 30 mokinių. Šį laikotarpį jau gyvina nauji vadovėliai, jų pradžia. Jaučiama, kad L.B. Švietimo taryba imasi darbo.

'58/59m.m. kun. K. Simaitis, L. Bulgaris, D. Kaupienė, K. Jurgutis, A. Vaškelis, M. Buitkienė, V. Memėnienė, K. Gričius, Pr. Zaranka.

LIETUVOS VYČIŲ MOKYKLĖLĖ

1962m rudenį prie Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos įsteigiama, Lietuvos vyčių pageidavimu, L.B. Detroito apylinkės valdybos suorganizuota mokyklėlė - lietuvių kalbos kursai vyčių vaikams, jau nebekalbantiems, ar silpnai kalbantiems lietuviškai. Moko Valerija Kundrotienė ir Aldona Milmantienė. Pirmais metais mokinių buvo 23, antrais - 17.

Antrą dešimtmetį pradėjusios šeštadieninės mokiniai ir mokytojai (iš k. į d.): A. Misiūnas, A. Rastenytė, kun. K. Simaitis, dr. V. Misiulis, seselė Kristina, J. Pečiūrienė, D. Kaupienė, St. Sližys ir Pr. Zaranka.

1963/64 m.m. - TĖVŲ INICIATYVOS METAI

Šie metai būdingi tėvų veikla. Redfordo priemiestyje steigiamą antra mokykla "Dr. Vinco Kudirkos" vardu. Tėvų suorganizuota ir ketverius metus tėvų komiteto tvarkoma, nes tėvų komitetas ir vedėją, ir mokytojus kvietė. Mokykla tuoj buvo įteisinta ir L.B. Pirmaisiais metais keturiose klasėse mokėsi 43 mokiniai iki septinto skyriaus. Šios mokyklos įsteigimas įnešė į Detroito lietuvių gyvenimą gyvumo. Kaip visada, nauji užmojai yra pilni entuziazmo, bet daugelio sutinkami su abejojimu ir kritika. Kai kurie manė, kad dviejų mokyklų Detroito apylinkėms yra per daug, kad abi bus silpnos. Naujoji mokykla gavo valdiškos "Arthur Vandenberg Elementary School" patalpas gana saugioj gatvėj. Tėvų komitetas sujungė daug šeimų, kurios iki šiol visai vaikų į lituanistinę mokyklą neleido. Pirmus metus vedėjais buvo dr. Vincas Misiulis ir Medardas Bavarskas. Mokytojai: Galina Gobienė (mokė II-a skyrių ir tautinius šokius), kun. Bronius Dagilis (tikyba), K. Jurgutis (dainavimas), K. Gricius ir M. Tylas.

"Kudirkos" mokyklos įsikūrimo paveiktas "antaninės" mokyklos tėvų komitetas pasistengia, kad visi aštuoni skyriai galėtų mokytis iš ryto. Keturi vyresnieji skyriai perkeliami į netoliese nuo Lietuvių Namų esančią lenkų parapijos šv. Kazimiero mokyklą. Nuo šių metų mokyklos finansinius reikalus ima tvarkyti tėvų komitetas. Mokykla įsijungia mokinių kūryba ir nuotraukomis į lituanistinių mokyklų metraščių "Mūsų Metai". Mokyti ateina Kristina Daugvydienė, Stefanija Kaunelienė, studentė Jūra Gailiušytė (t. šokiai).

1964/65 m.m. "antaninėje"

133 mokiniai. Moko: St. Slizys-vedėjas, kun. K. Simaitis-vedėjo asistentas ir kapelionas, O. Balzerytė, Bronė Beržanskienė, K. Daugvydienė, S. Kaunelienė, Vitalija Keblienė, A. Milmantienė, Marija Jankauskienė, J. Pečiūrienė, vėliau Balzerytės ir Daugvydienės skyrius perima V. Kundrotienė ir J. Mikulionis. Šokių moko Česlova Naumienė. Lituanistinių mokyklų metraštyje "Daigeliai" telpa net 6 mokinių rašiniai ir mokyklos gyvenimo nuotraukos. 1965m. balandžio 25d. buvo suruoštas pirmasis mokyklinio jaunimo talentų vakaras, mokslo metų pabaigai išleistas jau įžangoje minėtas leidinys penkiolikmečiui atžymėti.

1964/65 m.m. "Dr. Vinco Kudirkos" mokykloje

53 mokiniai. Vedėjas K. Jurgutis. Moko pernykščiai mokytojai. Mokykla surengia Clevelando vaikų ansamblio "Aukuras" koncertą.

1965/66m.m. "antaninėje" tuo ypatingi, kad tėvų komitetas išrenkamas dar pavasarį labai audringame tėvų susirinkime, kuriame buvo sunkiai sprendžiami vedėjo, tėvų komiteto ir Lietuvių Bendruomenės teisių ir galių klausimai. Mokyklai išrenkamas vardas: "Aušros Lituanistinė Šeštadieninė Pradžios Mokykla Detroito". Vieton J. Pečiūrienės ir Br. Beržanskienės ateina mokyti Nijolė Jaškulytė ir Salomėja Kalvėnienė. Mokinių sumažėja iki 104. Mokyklos choras, vedamas St. Slizio, dalyvauja III-je JAV ir Kanados lietuvių dainų šventėje.

Neįprastai užsibaigia vedėjo St. Slizio keturmetis, naują vedėją pristatant tvirtinti Švietimo tarybos pirmininkui be L.B. Detroito apylinkės valdybos žinios, remiantis jau kadenciją baigiančio tėvų komiteto pirmininko sutikimu. Vedėju tampa K. Jurgutis.

1965/66m.m. "kudirkinėje" jau 97 mokiniai. Vedėja G. Gobienė. Mokyti ateina Jadvyga Duncienė ir Lilė Gražulienė. Dainuoti moko Pranas Baziliauskas.

Abi mokyklos susilaukia paramos iš L.B. Detroito valdybos, nors abiejų mokyklų vedėjai praėjusiais metais nepriėmė tos valdybos sukurtų darbo ir tvarkos nuostatų. Tai buvo metas, kada ypač jaunesnieji tėvai labai akcentavo mokslo priemonių sumoderninimo būtinybę.

1966/67 m.m. "AUŠRA" "emigruoja"...

Šie metai ypatingi tuo, kad "Aušros" mokykla, nebegaudama patalpų šv. Kazimiero mokykloje, palieka ir šv. Antano mokyklą ir samdo klases valdiškoj "Amelia Earhart Junior High" mokykloje. Steigiamas devintas skyrius, jame 9 mokiniai. Vienoj klasėje V ir VI skyrius. Vedėjas - K. Jurgutis. Mokytojai: kun. K. Simaitis, K. Daugvydienė, N. Jaškulytė, V. Kundrotienė, S. Kaunelienė, J. Mikulionis, A. Milmantienė, Pr. Zaranka. Mokinių tik apie 80. Išleidžiama 17 aštuntokų. Tėvų komitetą spaudžia piniginiai klausimai. Antano ir Kazimiero mokykloms užtekdavo kartais ačiū, kartai šimtines ar dviejų, o čia į mėnesį ir šimto neužtenka. Žiemos mėnesiais mokykla mokosi gretimoj "Western High", nes ten tuo metu pigiau. Patalpų suradimu rūpinasi vedėjas.

1966/67 m.m. "Dr. Vinco Kudirkos" mokykloje

Pradedama su 130 mokinių. Įsteigiamas darželis-parengiamasis skyrius, kurį moko Danutė Jankienė ir Alicija Butkūnienė. Sudaroma angliškai kalbančių klasė, ją moko Aldona Bačkaitienė. Mokytojai: Danutė Arlauskienė, Genovaitė Asminienė, Anelė Bajalienenė (nuo spalio mėn. mokyklos vedėja), J. Damušienė, (I-ą pusm.), J. Duncienė, G. Gobienė, L. Gražulienė (I-ą pusm.), M. Jankauskienė, V. Keblienė, Kazys Kizlauskas (I-ą pusm.), Elena Mykolaitienė (dainos), Ramutė Petrusevičienė ir Ringailė Zotovienė (t. šokiai). Išleidžiama pirmoji aštuntokų laida.

DVIEJŲ MOKYKLŲ BUVIMO PLIUSAI ir MINUSAI

Ir 66/67-ieji ir ankstesnieji mokslo metai rodė, kad dviejų mokyklų buvimas turi gerų ir blogų pusių. Gerosios: didesnis mokinių skaičius, daugiau mokytojų ir tėvų įsitraukia į mokymo bei mokyklos išlaikymo darbą, jaučiamas mokyklų lenktyniavimas ieškant naujovių, ruošiant Kalėdų Eglutes, Vasario 16-tos minėjimus. Mokytojai vyksta į mokytojų konferencijas, dalyvauja mokytojų studijų savaitėse Dainavoj. Pradedami naudoti Švietimo tarybos išleisti prati- mu sąsiuviniai. Blogoji pusė: nemažas pasinešimas ieškoti mokytojų, neišmintingas klasiavimas mokinių tėvų pagal jų uždarbį ar profesijas ("ponų mokykla", "daktarų"...)

Pagaliau šalto kraujo praradimas tiek vedėjų, tiek tėvų komitetų, tiek L.B. valdybų tarpusavio santykiuose. Abi mokyklas spaudė ir piniginis klausimas.

MOKYKLŲ SUJUNGIMAS IR "SKYRYBOS"

L.B. DETROITO APYLINKĖS LITUANISTINĖS MOKYKLOS PRADŽIA

1967m. rugpjūčio mėn. 24d. buvo sujungtos "Detroito Lietuvių "Aušros" Šeštadieninė Mokykla" ir "Dr. Vinco Kudirkos Vardo Šeštadieninė Mokykla". Tais laikais sudėtinus vardus rašė kiekvieną žodį pradėdami didžiąja raide, kai dabar Lietuvoje priimta didžiąja pradėti tik pirmąjį sudėtinio vardo žodį. (Atidus skaitytojas, manau, pastebėjo, kad mokyklų vardai turėjo daugybę variantų.)

Mokyklų sujungimu rūpinosi L.B. Detroito apylinkės valdyba, sudariusi sujungimo komitetą iš abiejų mokyklų tėvų komitetų, vedėjų ir L.B. valdybos atstovų. Anketoėmis ir balsavimais buvo atsiklausta visų tėvų nuomonės. Jungtinis abiejų mokyklų tėvų komitetas vedėjo pareigoms pakvietė Pr. Zaranką. Buvo ieškota ir naujų patalpų mokyklai; neradus, apsispresta už tą pačią Vandenberg mokyklą Redforde, kur iki šiol mokėsi kudirkiečiai.

Kadangi mokykla buvo apie 14 mylių nuo šv. Antano bažnyčios, dalis "Aušros" tėvų ir mokytojų, net balsavusių už mokyklų sujungimą, atsimetė ir grįžo į šv. Antano mokyklos klases su 29 mokiniais.

L.B. Detroito apylinkės lituanistinės mokyklos vardas parinktas norint išvengt "mūsų" - "jūsų" nepasitenkinimų, kad nė viena pusė nebūtų "laimėtoja" ir pan. Tas vardas buvo gal ir klaidinantis, lyg išskiriant "Aušra" nuo Lietuvių Bendruomenės. Iš tiesų ir ta, ir visos Amerikoje veikiančios lituanistinės šeštadienines mokyklos yra Lietuvių Bendruomenės bent ta prasme, kad laikosi jos nustatytos programos, vartoja L.B. švietimo valdybos išleistus vadovėlius.

1967/68 m.m. SUJUNGTOJE MOKYKLOJE

Darbas pradėtas rugsėjo mėn. 9d. su 172 mokiniais. Veikia darželis ir devyni skyriai. Mokytojų sąstatas: A. Butkūnienė (1+4)* ir D. Jankienė (1+5) - darželis, Eugenija Bogutienė (3) - I skyrius, N. Jaškulytė (2+2) - II, R. Petrusevičienė (0.5+2.5) - III, D. Arlauskienė (1+7) - IV, M. Jankauskienė (3+22) - V, dr. J. Mikulionis (2+2) - VI, K. Jurgutis (5.5+4.5), A. Milmantienė (5.5+21.5), A. Bajalienė (1+6) ir J. Damušienė (2+7) moko VII, VIII ir IX-tą skyrių dalykine sistema. Tikyba moko kun. Viktoras Kriščiunevičius (15), dainas - Pr. Zaranka (10+17.5) ir tautinius šokius - Č. Naumienė (1.5+2).

*PASTABA: Kad išvengus mokytojų pavardžių dažno kartojimo, nuo šių metų prie pradedančių bus pridėta skliauteliuose išdirbtieji metai, o prie anksčiau mokusiųjų - metai prieš sujungimą, + mokytojavimo metai po sujungimo. Nors kai kurie atsarginiai mokytojai yra daug pagelbėję mokykloms, jų pavardžių ir "rezervo" metu, čia neįskaičiuojama.

Šiais mokslo metais nusistovėjusi mokyklos tvarka su mažais skirtumėliais tiek pamokų tvarkraštyje, tiek vedėjų charakteriuos, tiek mokytojų sąstata, buvo tęsiama beveik iki šių dienų. Tėvų komitetai renkami pavasarį. Tėvų komitetas kviečia vedėją vieneriems metams ir rūpinasi mokyklos patalpomis ir mokyklos išlaikymu. Vedėjas kviečia mokytojus, dažniausia pasitardamas su tėvų komitetu, ir yra atsakingas už mokyklos darbo tvarką. Tvarkai palaikyti mokyklos koridoriuos pamokų ir pertraukų metu budi du tėvai ar motinos.

Vedėjui paprašius, L.B. Detroito apyl. valdyba padėjo įsigyti spiritinį rotatorių, kurio pagelba buvo pagreitinama pamokų uždaviniai, spausdinami kas šeštadienį vedėjo pranešimai, detalizuojami posėdžiai, parengimų planai, spausdinamas mokyklos laikraštėlis "SKAMBUTIS", mokytojai pradeda namų darbus duoti raštu, kad tėvai aiškiai matytų, ką vaikas turi atlikti. Kai kurie mokytojai parodo daug kūrybingumo, kiti nenori "popierizmo"... Atsispausdinamas "Mokinio lapas", kur kiekvienais metais įrašoma jo pažangumo pastabos, adreso pakeitimai ir kitos asmeninės žinios. Mokymosi paskaitai ir gerųjų būdo savybių ugdymo sužadinimui įvedamas "Mokinio pasižymėjimo lapas". Užvedama mokyklos turto knyga, pradedami mokyklos kronikos albumai. Kalėdų Eglutės programoje ne tik 31 vaidintojo, 28 šokėjų ir 62 dainininkų pavardės, bet ir ratelius teėjusių vaikų pavardės, visi mokytojai ir tėvų komitetas. "Laisvės kovos metas" mokykla atžymi dviem Vasario 16-tos minėjimais. Žemesnieji ir vyresnieji skyriai išpildo atitinkamas programas.

Mokykla dalyvauja rašinių konkurse moksleivių metraščiui "Laisvės viltis" Ten tilpo ir naujai sujungtosios L.B. mokyklos ir buvusios "Dr. Vinco Kudirkos vardo mokyklos" kronikos.

Vadovauti mokyklai šiais metais buvo nesunku, nes vedėjui padėjo ir mokytojai, ir tėvų komitetas ir L.B. švietimo vadovas. Pav., vos tik susijungus "Aušros" ir "Kudirkos" mokykloms, So. Redford mokyklų taryba atsakė leisti naudotis Vandenberg mokyklos patalpomis, motyvuodamas, kad dauguma mokinių nėra iš So. Redfordo. Tarybos nuostatai rodė, kad patalpomis gali naudotis tik Redfordo organizacijos. Kad apėjus šį nuostatą, tėvų komiteto pirmininkas dr. Kęstutis Keblys drauge su

1967/68m.m. sujungtos mokyklos mokytojų taryba su tėvų komiteto pirm. Kęstučiu Kebliu.

redfordiečių Vytu Petruiliu įsteigia "Lithuanian Education Society of South Redford". Organizacijon įrašyta 37 nariai (gavus jų sutikimą) daugumoj Redfordo ribose gyveną lietuviai. Valdybą sudarė V. Petrusis, pirm., dr. Vytautas Majauskas, vp ir dr. K. Keblys, sekr. Patalpos buvo gautos. Nors ši "Society" neturėjo nė vieno narių susirinkimo, jos vardu mokyklos patalpomis rūpinosi V. Petrusis iki 1973m., iki mokykla persikėlė į Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos naujai pastatytas klases.

1968/69 m.m. - "skaidrių" metai

L.B. mokykloje 169 mokiniai, per metus pasitraukia 4. Pasikeičia kelios mokytojos. Ateina: Danguolė Jurgutienė (2) ji šiais metais apsiima praveisti dailiojo žodžio ir iškarų varžybas, paskelbtas "Pasaulio lietuvių bendruomenės švietimo tarybos". Varžybų rezultatus pamatome jau kitų mokslo metų pradžioje. Grįžta: K. Daugvydienė (6+2) ir J. Pečiūrienė (5+8), kuri globoja laikraštėlių "Skambutį". Šokių moko Danutė Petronienė (1).

Mokykla įsigyja virš 100 skaidrių ir prožektorių. Dalis mokytojų jas naudoja. Dalyvaujama ir moksleivių metraštyje "Dešimtoji pastanga".

TAUTINIO IR VISUOMENINIO AUKLĖJIMOSI KURSAI

Kursai buvo įsteigti 1968m. rudenį tevams pageidaujant, o mokytojams J. Damušienei ir dr. J. Mikulioniui imantis iniciatyvos juos suorganizuoti. Kursai vyko kartą į mėnesį, šeštadieniais nuo 9 val. iki 1 val. Kiekvienam šeštadieniui buvo kviečiami atskiri dėstytojai-paskaitininkai. Kursuose dėstė G. Gobienė, J. Damušienė, A. Astašaitis, dr. A. Damušis, dr. K. Keblys, dr. K. Karvelis, dr. J. Mikulionis ir kun. J. Staškevičius iš Toronto. Kursų temos buvo gana įvairios, lietė paskutiniąsias mūsų valstybės nepriklausomybės dienas, 1941-ųjų metų sukilimą, vokiečių okupacijos metus, gyvenimą stovyklose, tautinius šokius, pašaukimus ir pan. Gal daugiau sistematizuota ir tęstinė kursų dalis buvo dr. K. Keblio lietuvių literatūros nagrinėjimas, skaitant lietuvių autorius. Pradžioje kursantų buvo 21, per pora metų jų sumažėjo, vėliau ir dėstytojams įsitikinus, kad vieno šeštadienio į mėnesį "aukštajam" mokslui neužtenka, kad reikalinga tam tikra sistema. Gal didžiausias minusas buvo tai, kad tie kursai "nužudė" devintąjį ir dešimtąjį skyrių, taip sunkiai Detroite įsikūrusį. Kursai turėjo socialinės reikšmės to meto gimnazistų amžiaus jaunimui.

1969-72 m.m. - KOSTO JURGUČIO TRIMETIS

1969/70 m.m. vedėju kviečiamas K. Jurgutis. Dėl sveikatos ar kitokių priežasčių pasitraukusių mokytojų vieton ateina kiti: kun. Alfonsas Babonas (5), Liūda Rugienienė (3), jau praėjusių metų pabaigoje pradėjusi mokyti Danutė Doveinienė (20,5), Lilė Gražulienė (1.5+1.5), Emilija Kutkienė (2), Birutė Venclovaitė (0,5), Stasė Smalinskienė (6). Mokinių 151. Tęsiamos L.B. mokyklos tradicijos. Vedėjas redaguoja "Skambutį". Vasario 16-tos proga keli mokiniai paskaito K. Jurgučio paruoštas "Lietuvos istorijos vizijas"

Dalyvaujama Motinos dienos minėjime. Mokslo metų pabaigoje vyksta Dainavos stovykloje. Dalyvaujama metraštyje "Mėnesienos keliu".

1970/71 m.m.

Mokinių 146, mokytojai beveik tie patys. Tautinius šokius moko Albina Atkočaitienė (1). Mokyklos choras, paruoštas Pr. Zarankos, dalyvauja IV-toje Dainų šventėje.

1971/72 m.m.

Darželį moko Aida Smalinskaitė (4), grįžta K. Gricius (9,5+1,5), ateina Ramunė Stonytė (1), antrą pusmetį dainų moko Edvardas Skiotys (0,5). Pradžioje mokslo metų mokinių 161, pabaigoje 145. Veikia ir IX-tas skyrius, pradžioje su 10 mokinių, vėliau, mokinių skaičiui sumažėjus, skyrius uždarytas. To pasėkoje buvo įsteigta atskira "DETROITO L.B. AUKŠTESNIOJI MOKYKLA. (Apie ją skaitysit vėliau)

PEDAGOGINIAI KURSAI

1971/72 m.m. ypatingi, nes prie mokyklos įsteigiami liuanistikos pedagoginiai kursai. Kursus suorganizavo mokyklos vedėjas K. Jurgutis. Jis rūpinosi vadovėliais, rašė konspektus, kvietė mokytojus. Kursuose dėstė: Martynas Stonys (1), K. Jurgutis, G. Gobienė (5+4), A. Milmantienė, kuri sekančiais metais vadovavo kursams ir išleido pirmąją laidą.

Kursus pradėjo lankyti 14 mokinių, po poros mėnesių teliko 8. 1973m. pavasarį kursus baigė: Gintė Damušytė, Saulius Jankauskas, Kristina Mičiūnaitė ir Vida Skiotyte. Kursai nešė geras pasėkas. Jų vardus matysime neužilgo mokytojų tarpe, Gintė jau dešimtmetį dirba Lietuvių informacijos tarnyboj, Kristina iš amžinybės tolių žvelgia į šių dienų mokyklą kartu su kursų steigėju mokytoju Kostu Jurgučiu, kuriam 1973m. L.B. Detroito apyl. valdyba suteikė nusipelnusio Detroito lietuvių žymenį.

DETROITO L.B. AUKŠTESNIOJI MOKYKLA

Mokyklą įsteigė suinteresuoti tėvai, L.B. Detroito apylinkės valdybai pritariant. Mokyklos tėvų komitetą sudarė dr. K. Keblys, pirm., Vanda Majauskienė, sekr., Laima Žemaitienė, išd.

Ši, atskira nuo sujungtosios mokykla darbą pradėjo Vandenberg mokyklos patalpose 1971m. lapkričio mėn. 13d. Vedėja - J. Pečiūrienė. Mokė dar ir V. Keblienė (2+3). Veikė tik IX-tas skyrius su 10 mokinių.

1972/73 m.m. aukštesniosios mokyklos vadovybė buvo ta pati. Tas pats ir tėvų komitetas. Mokyti pakviesta dar St. Kaunelienė (4+10). IX ir X skyriai, 17 mokinių.

1973/74 m.m. vedėjai atsisakius iš pareigų, mokyklai vadovauti ėmėsi dr. K. Keblys. Tėvų komitete liko V. Majauskienė, pirm. ir L. Žemaitienė, sekr. Šiais metais mokykla veikė Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos klebonijos antrame aukšte. Veikė 3 skyriai: IX, X ir XI-tas. Mokinių 16. Mokė: vedėjas, L. Gražulienė, St. Kaunelienė, V. Keblienė ir dr. Vytautas Majauskas (1).

Šių metų pavasarį tėvų susirinkime nutariama, kad abiejų mokyklų tėvų komitetas yra bendras, tik mokyklos turi atskiras vadovybes. Pasikeitė truputį ir vardas: LB Detroito apylinkės Žiburio aukštesnioji lituanistinė mokykla. (Žiburio vardu pasivadino ir aštuoniaskyrė).

1974/75 m. m. aukštesniajai mokyklai vadovauja A. Milmantienė, moko Valerijus Gražulis, St. Kaunelienė, Jurgis Mikaila (1). 13 mokinių. X ir XI skyriai sujungti, mokosi viename kambarėly.

1972/73 m.m. dr. K. KEBLIUI VEDĖJAUJANT

1972/73 m. m. LB Detroito apylinkės lituanistinės mokyklos (žemesniosios) vedėju kviečiamas dr. K. Keblys(5). Mokyti ateina Valentina Černiauskienė(3) ir Valerijus Gražulis(10), pirmas pasaulietis sutikęs dėstyti tikybą. Šokti moko Regina Marčiukaiytė (1).

1973/74 m.m. PO SAVU STOGU DIEVO APVAIZDOJ 1973-75 m.m. V. ČERNIAUSKIENĖS DVEJI METAI

Mokyklos vedėja kviečiama amerikiečių mokyklose virš 10 metų mokiusi Valentina Černiauskienė, pirmojo penkmečio absolventė. 1973/74m. m. pradėti vėl savose, naujai pastatytose Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos patalpose, Southfieldo priemiestyje, maždaug 20 mylių nuo Detroito miesto centro į šiaurės vakarus. Apie tiek pat mylių ir nuo nuo šv. Antano bažnyčios. Kūrimosi pradžia sunkoka, nes ne visos klasės turėjo pertvaras, dažnai neveikė šildymo sistema, buvo pajusta, kad įrengta permaža klasių. Tačiau vedėja ir tėvų komitetas, pirmus metus vadovaujamas Juozo Orento, antrus - Danutės Jankienės, smarkiai dirbo, ir mokykla įsigijo naujų priemonių, žemėlapių, rašomų stalų, 3 spintas savam knygynėliui, į vieną klasę buvo perkeltas ir mokyklos archyvas, kurį iki šiol turėjo vedėjai po savo rūsius taisyti. Mokykla susilaukė aukų iš pavienių asmenų ir iš organizacijų. Nauji veidai mokytojų tarpe: Saulius Jankauskas(8), Vida Skiotytė(9) ir Rūta Udrienė(1). Tikyba vėl dėstoma visuose skyriuose, t. šokių moko Ramutė Petrušienė(Petrusevičienė). Mokinių 118. 1974m. gegužės mėnesį per tėvų susirinkimą mokyklai išrenkamas ŽIBURIO vardas.

1974m. Dainavoje vykstančioje mokytojų studijų savaitėje programai vadovauja V. Černiauskienė, talkinama nemažo būrio detroitiečių mokytojų.

1974/75 m.m. Žiburio mokykloje 107 mokiniai. Moko: E. Kutkienė (darž.), J. Damušienė(I), S. Jankauskas(II), V. Skiotytė(III), naujai atėjus Dalia Rackienė(5)(IV), D. Doveinienė(V), G. Gobienė(VI) (antrą pusmetį pakeičiama Vincės Udrienės (1), M. Jankauskienė (VII) ir Pr. Zaranka, kuris be VIII-tojo skyriaus dar moko dainų, III-VIII-to skyriaus mokinius. Tikybos moko kun. A. Babonas ir kun. V. Kriščiunevičius. T. šokių - A. Smalinskaitė.

Tėvų komiteto pastangomis gražiai papuoštos klasės ir mokyklos koridoriai, įsigyta elektrinis duplikatorius.

Aštuntąjį skyrių baigia 18 mokinių.

1974m. lapkričio mėn. 9d. Clevelando vyrų okteto koncertu paminima Detroito lituanistinių mokyklų 25-erių metų sukaktis. Su oktetu mokykla "giminiuojasi" per Romą Bublį, kurio vardą rašdame mokyklos 1949-ųjų metų dienyne. (Kaip smagu mokytojams, kai jų mokinys garsėja...) Prie koncerto programos trumpa mokyklų istorija ir mokyklų vedėjų sąrašas.

1975-77 m.m. - VĖL ZARANKOS RANKOJ...

1975/76 m.m., V. Černiauskienei nebegalint eit vedėjos pareigų, abiejų ŽIBURIO lituanistinių mokyklų vedėju sutinka būti Pr. Zaranka, jo pavaduotoja - St. Kaunelienė. Nauji mokytojai: Joana Kurienė(3), Richard Saxton (amerikietis klierikas iki Kalėdų, mokęs tikybės žemesnius skyrius, po Kalėdų mokė V. Gražulis. Vyresniuosius skyrius mokė kun. V. Kriščiunevičius. Istoriją ir geografiją VII ir VIII-tame skyriuje dėsto S. Kaunelienė. Dainuoti moko Rimas Kasputis(3), muzikos mokytojas amerikiečių mokykloje.

Šiais mokslo metais atgaivinamas mokyklos laikraštėlis "Skambutis"; aukštesnioji mokykla išleidžia savo laikraštėlį "Antrame aukšte".

1975/76 m.m. aukštesniojoje Žiburio mokykloje mokė: K. Jurgutis - lietuvių kalba ir lietuvių kalbos metodika (XII-tame ir XI-tame skyriuje buvo įvesti pedagoginiai dalykai, tikint, kad iš tų mokinių ne vienas ateis į šeštadieninę mokyti. K. Jurgutis mokė tik iki Kalėdų.)

A. Milmantienė - pedagogika ir lietuvių k., St. Kaunelienė - Lietuvos istorija ir geografija, L. Rugienienė - lietuvių literatūra, R. Kasputis - dainos. Iki šių metų aukštesnioji mokykla dainavimo pamokų neturėjo. Šiais metais pabrėžiama aukštesniosios mokyklos svarba. Į IX-tą skyrių įstoja 12 mokinių, jie mokosi vienoje klasėje su X-tuoju, XI-tas ir XII-tas irgi sujungti. Aukštesnioji mokykla pirmą kartą dalyvauja ir Kalėdų Eglutės programoje, atlikdama žodinę "Mes matėme žvaigždę" montažo dalį. Montażą pagyvino Astos Šepetytės fleita ir Ritos Neverauskaitės piano. Jos abi ir buvo pavasarį pirmosios dvylikos skyrių mokyklos abiturientės.

Prieš Vasario 16-tosios minėjimą aukštesniosios mokyklos mokiniai rašė konkursinius istorijos-geografijos rašinius, už kuriuos Vincas Tamošiūnas, Lietuvos šaulių

sąjungos tremtyje pirmininkas, paskyrė 8 premijas, kurios buvo įteiktos iškilmingo Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo metu laimėtojams. Konkursą tvarkė mokyt. S. Kaunelienė, vertinimo komisiją sudarė istorikas Jonas Švoba, mokyt. K. Daugvydienė ir L.B. Detroito apyl. pirmininkas Jaunius Gilvydis. Panašūs konkursai tęsiasi iki šių dienų, tik mecenatų vėliau tampa Detroito lietuvių organizacijų centras.

1976/77 m.m. skirtingi nuo pernykščių darželio stoka. Mokinių 111, iš jų 28 aukštesniojo. Pernykščiai mokytojai, tik visuomenės mokslą pradeda dėstyti dr. Adolfas Damušis (2). 10 atsarginių mokytojų. Vedėjo laiškuose tėvams ir mokiniams randama susirūpinimas didėjančiu pamokų praleidinėjimu ypač vyresniuose skyriuose, nors aukštesniosios mokyklos lankymas buvo remiamas mokinių savanoriškumu. Taip jau buvo sakoma aštuntąjį, baigiant.

Kadangi mokslo metų pabaiga dar ilgai bus gana panaši savo programa (vis po truputį siaurėjanti) talkon pasikviesiu Alfonso Nako korespondencijos, iš 1977m. gegužės mėn. 26d. Draugo, ištraukas:

"LB Detroito apylinkės Žiburio lituanistinė mokykla darbo metus baigė gegužės 14d. Sekančią dieną, sekmadienį įvyko tradicinės pabaigtuvės.

Iškilmės prasidėjo Kultūros centro aikštėje, prie dailaus, vyčių pastatyto lietuviško kryžiaus. Čia organizuotai atžygiavę mokiniai iškėlė JAV ir Lietuvos vėliavas, prie kryžiaus padėjo gyvų gėlių ir sugiedojo Tautos himną. Tuomet organizuotai ėjo į Dievo Apvaizdos šventovę. Palmų metu jie atliko skaitymus. Keletas nedraisių, švelnių balselių giedojo psalmes. Klebonas kun. Viktoras Kriščiūnevičius jiems paskyrė visą pamokslą.

Kultūros centro salėje mažieji moksleiviai buvo susodinti į pirmąsias vietas. Vyresnieji, IX - XII skyrių, sėdėjo scenoje. ...

Pagal niekur nerašytus "įstatymus" Detroite (ir, tur būt, visuose lietuviškuose telkiniuose, su retomis išimtimis) "privalomas" lituanistinis švietimas pasibaigia su aštuntuoju skyriumi. Aštuntąjį baigę vadinami abiturientais. Jie ir jų tėveliai tokiu išsimokslinimu ir pasiaukojimu pamatuotai didžiuojasi, nes aštuonerių metų bent du trečdalius šeštadienių padėti ant lietuviybės aukuro nėra taip lengva. Bet prieš kelerius metus padėtis pasikeitė. Pasikeitė iš geros į geresnę – gimė aukštesnioji lituanistinė. Na, toli gražu, ne visi sutinka "post-graduate" studijas pradėti, kaip ne visi mušasi į magistrus ir daktarus. Kai kurie pasitraukia ir pradėję. Kai kurie, priešingai, nei tėvų atkalbinėjami, į tą aukštesniąją veržiasi. ... Dvyliktąjį skyrių baigė Kristina Jankutė, Virgilijus Kasputis, Eligijus Lelis ir Taura Zarankaitė. Buvo paskelbta, kad paskutinius dvejus metus jie mokėsi ir pedagogikos.

Iš jų pamatuotai laukiama lituanistinių mokyklų mokytojų. Tokių jau keletas Detroite išsiauginta. O ir iš šios laidos, keturių vardu dėkodamas tėvams bei mokytojams, E. Lelis pastariesiems šūktelėjo, kad gal ne sudie, o iki pasimatymo ir gal greit vadinsimės kolegomis. Bet ne vien tik pažadais jie publiką žavėjo. Prieš tai visi keturi atliko poetinę žodžio pynę, kurioje, jei gerai pamenu, vyravo Motinos

motyvas, nes šios pabaigtuvės jungtos su Motinos dienos minėjimu. Buvo pašaukti mirę ir gyvi mūsų poezijos klasikai

Prieš dvyliktokams pažymėjimus įteikiant, trumpai kalbėjo XI-XII skyrių mokytoja bei mokyklos vedėjo pavaduotoja Aldona Milmantienė. Ji kiekvieno adresu pavaželeta šiltų žodžių, o kadangi visi keturi šį pavasarį baigia ir reguliarią vidurinę mokyklą, tai paaiškino, kuris koks studijuos. Taip pat kalbėjo LB Detroito apyl. v-bos nare švietimo reikalams Janina Udrienė. Visi IX-XII skyrių mokiniai buvo apdovanoti įvairiomis knygomis, daugiausia LB parūpintomis. "(Toliau A. Nakas rašo apie mokyklos pereinamąjį raktą ne visai tiksliai. Raktas buvo P. Zarankos nubraižytas, o Leono Petronio dirbtuvėje iš metalo išpjautas, nušlifuotas ir padovanotas prieš metus. Per pabaigtuves baigiantieji dvyliktą skyrių raktą perdavė ateinančių metų dvyliktokams. Beje, ant raktą buvo išgraviruoti išleidžiamųjų abiturientų vardai ir pavardės. Užsidarius L. Petronio dirbtuvei nutrūko įgraviravimas, o paskutiniu laiku net nebežinoma pas ką raktas randasi. Gi žadėjom jį Laisvoj Lietuvoj Gedimino pilyje pakabinti...)

"Vyresniuosius scenoje pakeitė aštuoniaklasiai "abiturientai". Jų mokytoja Marija Jankauskienė visus 12 išleidžiamųjų supažindino su publika, irgi surasdamą kiekvienam po gerą žodį. Jiems linkėjo sugrįžti rudenį, mokslą tęsti IX-tame skyriuje. Vyresniųjų pavyzdžiu, ir jie atliko kolektyvinę žodžių programėlę. Tai buvo paliudijimas, kad lituanistinė mokykla tikrai lietuviškai išmoko."... (toliau korespondentas rašo apie kiekvieno skyriaus geriausius mokinius, jų mokytojus).

"Tėvų komiteto vardu kalbėjo Narimantas Udrys. Jis priminė, kad šalia tėvų mokėtų mokslapinių, didžiausią materialinę paramą suteikė LB Detroito apyl. – apie 1,100 dol. Dar apie 600 dol. įvairiomis progomis suaukojo visuomenė. Dėkojo Dievo Apvaizdos parapijai, labai geromis sąlygomis teikiančiai patalpas."....

"Kad rašinio nereiktų baigti sausa vardyne – statistinių skaičių pyne, pasilikau iškilmių meninę programėlę. Ištikrųjų, ji ir atlikta pačioje pabaigoje. Tai mokyklos choro koncertėlis. Norėčiau sakyti, kad ir chorelio, bet kai priskaičiuoji 75 gerkleles, ir dar nesi tikras, ar visus pastebėjai, tai tokio choro choreliu vadinti nebedera. Tai, maždaug, Chicagos Lietuvių operos choro ir Čiurlionio ansamblio dydžio. Na, kad koncertėlis, tai jau teisybė, nes tik keturios ar penkios dainelės. Chorą sėkmingai vedė, akordeonu "diriguodamas" muzikos mokytojas, talentingas jaunuolis Rimas Kasputis. Klausytojo širdį dirgino gražios melodijos ir pakankamai suprantami lietuviški žodžiai. Tik keletas mikrofonų, iš visų pusių pastatyti, būtų labai pravertę. Čia ne priekaištas, o pageidavimas.

Iškilmės baigtos Tautos himnu, sugiedotu, jei atsime-nate, antrąjį kartą."

Asta ir Rita su atestatais.

Virgis, Kristė, Aliukas ir Taura apžiūri rakta.

1977-79 m.m. - NAUJOVIŲ BANDYMAS DANUTEI JANKIENEI VEDĖJAUJANT

1977/78 m. m. buvusiam vedėjui galvojant, kad jis labiau reikalingas klasėje, negu mokytojų kambarėly, vedėja sutinka būti Danutė Jankienė, mokyklą pažįstanti ir kaip buvusi mokytoja ir kaip tėvų komiteto pirmininkė.

Šiais metais keičiasi mokytojai, ateina naujų: Rita Neverauskaitė (8) moko darželį, Dalia Gilvydienė (2) - II skyrių, Vanda Šepetienė (4) - IV, Jurina Rugienienė - t. šokių.

Įvairiom progom mokiniams kalba svečiai: dr. V. Majauskas, J. Pečiūrienė, rašytojas Jurgis Jankus, sesuo Augusta ir kt. Tokie svečiai mokiniams patinka. (Jie neduoda namų darbų...)

Aukštesniojoje IX-X-to skyr. auklėtoja A. Bajalienė, XI-XII-to - Pr. Zaranka. XII-tą baigė: Paulita Abariūtė, Živilė Idzelytė, Ramona Urbonaitė, Loreta Sveraitė, Vida Nakaitė ir Vidas Neverauskas. Pabaigtuvėms jie atliko Vytauto Mačernio "Šeštąją viziją".

1978/79 m. m. aukštesniojoje 33 mokiniai, žemesniojoje - 78 (kartu su specialia klase angliškai kalbantiems, kuri nuo šių metų beveik nebeišnyksta, ją šiais metais moko Eleonora Grigaitienė (2).) Naujos mokytojos: Elena Baltrušaitienė (1), Taura Zarankaitė, Rusnė Baltrušaitytė (1/2) antrą pusmetį moko t. šokių. Aukštesniojoje religinius pokalbius praveda Bronius Jasevičius, Lilė Gražulienė, Linas Mikulionis. Net 17 atsarginių mokytojų! Dalia Navasaitienė tvarko mokyklos knygynėlį, detroitiečių sudovanotą. Mokytojai be reguliarių posėdžių turi dar "darbo posėdį", susipažinimą su naujais metodais.

Aštuntasis skyrius tęsia jau kelis metus praktikuotą išvyką slidinėti. Gyvi laikraščiai "Skambutis" ir aukšt. "Žiburio spinduliai". XII-tą baigia Kristina Butkūnaitė, Regina Butkūnaitė, Asta Jurgutytė, Algis Petrulis, Daiva Rugienytė, Darius Skiotys ir Gintas Zaranka. Beje, istoriją šiais metais mokyklose dėstė Arūnas Udrys (2).

1979-89 m.m. DANUTĖS DOVEINIENĖS IŠTVERMĖS IR ĮVAIRUMĖLIŲ DEŠIMTMETIS

1979/80 m. m. vedėja kviečiama Danutė Doveinienė. Jei iki šiol vedėjai keitėsi beveik kas pora metų, ši, pilna energijos ir nebojanti kritikos vedėja, išsilaiko visą dešimtmetį. Ne dėl to, kad ji tų pareigų labai nori, bet kad nebėra kitų ryžto to darbo imtis.

Didžioji reforma yra nuo šių metų įvedimas 7 pamokų, vietoje buvusių 6. Pamokų ilgis 35-30 min., viena 10 min. "Ilgoji" pertrauka. Įvedamos reguliarios tikybos pamokos aukštesniojoje (I-ą pusmetį - kun. V. Kriščiunevičius, II-ą - V. Gražulis). Veikia speciali klase angliškai kalbantiems, moko Kristina Jankutė (3), VIII-tą moko Šarūnas Lišauskas/Landys (1+), istorijos mokytoju tampa dr. Stasys Juzėnas (3). Viso 14 mokytojų, XII-tą baigia: Diana Alkutė, Paulius Jankus, Arūnas Keblys, Alma Lelytė, Linas Orentas, Liana Palaikytė, Darius Rudis ir Algis Rugienius.

R. Baltrušaitytės paruošti šokėjai dalyvauja VI-toje lietuvių tautinių šokių šventėje Čikagoj.

1980/81 m. m. Didesnis mokytojų pasikeitimas. Naujos: Valentina Bulotienė (6) - spec. klasė, Milda Arlauskienė (2.5) - darž., Birutė Barauskienė (5) - V skyr., Ona Sabaliūnienė (1) - VI skyr., Dalia Navasaitienė (8) - VII, neseniai iš Lietuvos atvykusi šokėja Rima Jotkutė (1) - VIII. IX-X-tą ir dainų moko Pr. Zaranka, XI-XII - M. Janauskienė. Nėra I-mo ir IV-to skyrių. Paskutinius metus III-čią skyrių moko S. Jankauskas. Kun. V. Kriščiunevičius ir A. Milmantienė - tikybos mokytojai. T. šokiai - R. Baltrušaitytė.

Pirmadieniais ir antradieniais vakarais po pora valandų R. Jotkutė moko baleto suinteresuotas mokinės. Per Kalėdų Eglutę ir per pabaigtuves mokinės pasirodo.

XII-tą skyrių baigia: Violeta Doveinytė, Marija Erlingytė, Linas Gilvydis, Rima Jankutė, Paulius Jurgutis, Antanas Kizlauskas ir Aidas Kriaučiūnas.

Mokinių šiais metais - 62 žemesniojoje, 28 - aukšt.

1981/82 m. m. nebeveikia darželis. Šokti moko Vida Skiotytė/Zambo. Mokykla suorganizuoja prieškalėdinių susikaupimą Detroito jaunimui. Praveda kun. Antanas Saulaitis, SJ. XII-tąjį baigia: Mikas Abarius, Eglė Baltarušaitė, Paulius Doveinis, Dalia Gilvydytė, Aras Kriaučiūnas, Alma Matvekaitė, Dalia Orentaitė, Rasa Orentaitė ir Gina Rugieniūtė.

1982/83 m. m. vėl veikia darželis - Asta Jurgutytė (4), spec. klasė - Gina Baukienė(1) (Ją dažnai pavaduoja Vida Juškienė(5)). Tikybos mokyti ateina Violeta Abariūtė(5), Nėra I-o ir VI-to skyrių. Bandoma atgaivinti pedagogikos klasė, bet, nematant mokinių susidomėjimo, ji sustabdoma. Mokykloje 79 mokiniai.

XII-tą baigia: Lidija Gilvydytė, Paulius Gražulis, Danutė Petrulytė, Vilija Smalinskaitė ir Nata Zarankaitė.

Mokyklos choras, vedamas Pr. Zarankos, dalyvauja Dainų šventėje.

1983/84 m. m. - Mokinių skaičius mažėja. Aukštesniojoje 23, priešmokyklinio amžiaus klasė po 6, viso 77. Dainų moko St. Sližys (7,5+1), atsiranda pastovesnė, amerikiečių mokytojos cenzą turinti, Nijolė Lapšienė.

Tautinių šokių grupė (viso 20 šokėjų), išmokyti V. Skiotytės, dalyvauja VII-toje tautinių šokių šventėje Clevelande.

XII-tąjį baigia: Baužaitė Nicolė, Černiauskaitė Gailė, Gražulis Marius, Kizlauskaitė Janė ir Šepetys Manvydas.

1984/85 m. m. Mokinių 74. (37 berniukai ir 37 mergaitės). Vėl veikia speciali klasė (8 mokiniai). Nėra naujų mokytojų. Dar skamba "Skambutis", šviečia "Žiburio spinduliai". XII-tąjį baigia Linas Barauskas, Laura Gražulytė, Aldas Kriaučiūnas, Linas Udrys.

1985/86 m. m. nauja mokytoja Viktorija Jankutė/Moss (2) Mokyti grįžta J. Pečiūrienė ir M. Arlauskienė. Dainuoti mokoma tik kas antrą šeštadienį (moko vienintelis vyras mokytojų tarpe Pr. Zaranka). XII-tąjį baigia: Rimvydas Gilvydis, Andrius Gražulis, Audronė Mingėlaitė, Vitas Rugienius ir Algis Rudis. (2 mokiniai nebeįstęję).

1986/87 m. m. - Iš 74 mokinių aukštesnioje tik 12, nėra X-to skyriaus. Priešmokyklinio amžiaus klasėje 9. Ją moko V. Juškienė. Kalbos atžvilgiu mišriame darželyje 8 mokiniai. Juo moko Taura Underienė-Zarankaitė(6). Naujai pasirodo Birutė Bublienė (1,5) ir t. šokių moko Viktorija Viskantienė (4). XII-tąjį baigia: Viktoras Memėnas, Karigaila Petrusis, Vytautas Viskantas. Išeina abu laikraščėliai.

Šiais metais, mokslo metams artėjant prie pabaigos, mokytoja J. Pečiūrienė dviem laiškais - vienu skyriaus tėvams, kitu - straipsniu Draugo dienraštyje ('87. III. 5.) labai stipriai kreipia dėmesį į daugelio abejingumą lietuviškai mokyklai: "...Visi žinome, kad šeštadieninės mokyklos uždarymas Detroito lietuvių telkinyje būtų didelė nesėkmė ir pasidavimas nutautėjimo eigai. Pasidavimas be pasipriešinimo ir pastangų. Jau keleri metai labai jaučiamas LB Detroito apylinkės valdybos abejingumas jos vardu pasipuošusiai mokyklai. Jaučiamas abejingumas ir pačių tėvų. Nenorima įsijungti tėvų komitetan, nesu-

teikiama svarbi reikšmė pamokų atlikimui ir jų lankymui. Kaip gali šeštadieninė mokykla egzistuoti, jeigu ji yra ignoruojama? Ignoruojama tu, kurių pareiga ją visokeriopai remti. Mažėja mokinių ir mokytojų entuziazmas ir niekas juo nesirūpina."

Tai buvo nuoširdus, aliarmuojantis straipsnis mokytojos, įvairiais laikotarpiais daug širdies ir laiko įdėjusios lietuviškumo ugdyme. Ar labai sujudino visuomenę šis straipsnis, neaišku. Tik, lyg simboliškai patvirtinant jo teisingumą, šiuo straipsniu ir užsibaigia iki šiol gražiai vesta mokyklos kronika.

1987/88 m. m. - Dainų mokyti ateina stud. Manvydas Šepetys. Veikia du darželiai vaikams nuo 3 iki 6m. "Žiburėlj (a)" veda T. Underienė montessoriniu metodu, o "Žiburėlj (b)" moko Danutė Petrulytė (1).

XII-tąjį baigia Nida Černiauskaitė (šiuos metus lankiusi Vasario 16-tos gimnaziją), Daiva Memėnaitė, Gytis Udrys ir Andrius Viskantas.

1988/89 m. m. - Mokyti pradeda Gailė Černiauskaitė(1), Linas Mikulionis (1), Rūta Mikulionienė (2), Lile Strakšienė (2), Vyte Šnapštytė (1) ir Nata Zarankaitė (darželio padėjėja). Šiais metais nėra dvyliktojo skyriaus, o vistiek 40-tieji šeštadieninės mokyklos metai baigiami išleidžiant jungtinį "Žiburio spindulių" ir "Skambučio" laikraščių leidinį net 67 psl. dydžio, nors xeroxu daugintą, bet su kompiuteriniais ornamentais, skyrių nuotraukomis, mokinių rašinėliais, piešiniais. Mokyklos vedėja dėkinga mok. V. Viskantienei už rūpestį ir darbą leidžiant šį laikraščėlį. Gaila, kad daugumoj anksčiau, beveik kasmet išleistų laikraščių nepaminėta globėjai/globėjos, o jų daug laiko pašvęsta ir širdies įdėta.

Eidama užtarnauto poilsio, virš 20 metų be pertraukos dirbusi mokyklos labai Danutė Doveinienė savo vedėjimo dešimtmetį baigia prasmingu žodžiu, skatinimu mokiniams: "Šiandien, mieli mokiniai, paskutiniai įvykiai Lietuvoje, lyg šviesūs pirmieji saulėtekio spinduliai, pražyla į jus kviesdami į kovą dėl laisvės. Lai mūsų kovojančių brolių eilės Lietuvoje savo pavyzdžiu įskiepija jūsų jaunose širdyse meilę tam kraštui, kuris toli nuo jūsų, bet kartu artimas savo dvasia ir ateities siekimais".

1982/83m. m. mokytojai.

PENKTO DEŠIMTMEČIO PRADŽIA

1989/90 m. m. - Šie metai gal jau neberekėjo jungti į 40-čio leidinį, bet, kad jau tik mėnuo beliko iki metų pabaigos, tai kaip čia nepaminėti tų, kurie "Žiburio" šviesa neša į penktą dešimtmetį, o gal ir į ateinantį šimtmetį. Tie skliauteliuose pažymėti skaičiai reiškia mokykloje pilnai dirbtus metus; šie metai irgi užskaityti.

Mokyklos vedėjos našta neša Rūta Mikulionienė. Naujos mokytojos: Rita Skiotienė (1) moko I-ą skyrių, Alma Matvekaitė (1) - V-ą, istorijos moko Robertas Selenis. "Žiburėlis" užima dvi klases (atidaroma "armonos" siena). Klasė apstatyta montessoriškais staliukais ir lentynėlėmis, kurias per pora vasarų padarė entuziastai tėvai. Taigi, visų mūsų paguodai, entuziazmas dar gyvas! Darželinukų paaugo iki 15 (du ką tik iš Lietuvos). II-ą skyrių moko L. Strakšienė, III-čio ir VIII-to nėra, IV-ą moko R. Giedraitienė-Neverauskaitė, VI-VII-ą - N. Lapšienė, IX-ą - A. Milmantienė, XI - XII-ą - M. Jankauskienė. Dainų moko M. Šepetys, t. šokių - V. Viskantienė. Mokykloje 61 mokinys, 12 aukštesniojo.

Šiais metais mokyklos vedėja kelia mintį mokymo programą sutraukti į dešimt metų, Čikagos Donelaičio mokyklos pavyzdžiu, bet po skubotų diskusijų paliekama ligšiolinė sistema. Mažėjant mokinių skaičiui, mokyklos išlaikymas darosi sunkesnis ir daros būtina jungti skyrius, ieškoti kitiškos programos išdėstymo ciklais. XII-tąjį šįmet turėtų baigti: Tauras Barauskas, Rima Idzelytė (lankanti Vasario 16-tos gimnaziją) ir Aleksas Mitrius.

"AUŠROS" MOKYKLA - 1967 - 82 m.m.

Kaip jau minėta, sujungus mokyklas, dalis "aušrininkų" nesijungė. Grįžo į šv. Antano mokyklą. Didysis mokyklos organizatorius ir išlaikytojas ilgą laiką buvo Stasys Račiukaitis. Mokyklos vedėju beveik dešimt metų buvo Vladas Pauža, nors joje mokė tik pirmuosius metus.

1967/68 m. m. mokinių buvo 29. Veikė ir IX-tas ir X-tas skyrius (po vieną mokinę). Po kelis skyrius mokėsi vienoje klasėje. Mokė: St. Kaunelienė - istorija ir geografija IX ir X skyriuose, lietuvių k. - VIII, VII ir V skyr. - VI. Pauža - lietuvių k. ir literatūra - IX ir X skyr. S. Kalvėnienė - IV, III, II ir I skyr., Kun. K. Simaitis - tikyba, Pr. Baziliauskas - dainos.

1968/69 m. m. mokytojai tie patys tik S. Kalvėnienė pakeičia dr. V. Misiulis

1969/70 m. m. St. Kaunelienė moko VIII, VII ir V skyr. Pr. Baziliauskas IV ir III-čią, Rūta Kaunelytė (1) - II ir I.

1970/71 m. m. VIII, VII ir V skyrius moko S. Kaunelienė, IV, III ir II-ą, - Eugenija Zubrickienė (10), I-ą - Virginija Pranėnaitė (1).

1971/72 m. m. VIII, VII ir V -tą skyrius moko St. Kaunelienė, IV, II ir I-E. Zubrickienė.

1972/73 m. m. iki 1980 metų mokykloje mokė viena mokytoja E. Zubrickienė. 1974-tais metais buvo likę tik 9 mokiniai, veikė trys skyriai. Paskutiniuosius keleta metų iki mokyklos uždarymo mokykloje dirbo Cecilija Gibsonienė ir Antanas Vaitėnas.

Nors "Aušroje" mokėsi vienoje klasėje po kelis skyrius, tačiau esant mažam mokinių skaičiui ir mokytojams stengiantis, buvo pasiekti gražūs rezultatai. Ypatinai daug energijos įdėjo nekarūnuota mokyklos vedėja mokytoja St. Kaunelienė, penkerius metus mokiusi vyresnius skyrius ir paruošusi per kiekvienas Kalėdas, Vasario 16-tos minėjimus, Motinos Dienai ir mokslo metų pabaiguvėms jos pačios sukurtus vaidinimus, montažus, įscenizavimus. Paprastai jos vaidinimus dalyvaudavo visi mokiniai. Tiems vaidinimams paruošti buvo repetuojama ir ne šeštadieniais. Daug širdies ir sumanumo įdėjo ir mokytoja E. Zubrickienė bei kiti mokytojai.

Aušros mokyklos vedėjas Vl. Pauža su mokiniais mokslo metų pabaigoje.

TĖVAI IR JŲ KOMITETAI

Tėvų rolė mokyklos gyvavimui buvo labai svarbi. Ir pirmosios ir visų kitų mokyklų kūrimo iniciatoriai buvo tėvai. Jie, ypač nuo antrojo dešimtmečio vidurio rūpinosi ne tik mokyklos išlaikymu, bet ir patalpu, ir vedėjų suradimu. Kartais patarinėjo vedėjams renkant mokytojus, kartais ir patys ėmėsi ar vedėjų, ar mokytojų pareigų. Buvo tėvų, kurie kelis kartus buvo renkami į tėvų komitetus. Buvo labai entuziastingų komitetų, buvo ir blankių. Gaila, kad nebesuskubau perskaityti jų veiklos protokolų. O kai kurių raštai mokyklos archyve tebėra gražiai sutvarkyti. Prisiminimuos ir raštuos yra išlikę ne vienos šeimos pavardės. Minėtini: Valukonis, Januškevičius, Kukučioniai, Mikulioniai, Kaunelienė, Mikaila, Vizgirda, Arlauskas, Petruelis, Kasputis, Skiočiai, Mičiūnai, Kebliai, Orentai, Leliai, Neverauskai, Jankai, Račiukaitis, Bartkus, Kalvėnas, Butkūnai, Veselkai, Šepečiai, Kizlauskas, Kvietys, Černis, Gogelis, Nakas, Žemaitienė, Sverienė, Okienė, Kuras, Grigaras, Rugienienė, Udrys, Barauskienė, Bielskienė, Juškienė, Sventickienė, Bublrienė, Viskantienė ir dar daug budėtojų tvarkytojų, išdininkų ir išdininkų.

Tėvų komitetai, norėdami sukelti lėšų, yra parodę daug kūrybingumo ir pasišventimo. Pirmosios Kalėdų eglutės programos pilnos biznierių ir tavernų reklamų, kurias kam nors reikėjo gauti po tas vietas vaikštinėjant, prašinėjant. Trečiam dešimtmetyje tėvų komitetai rengė mokyklos balius. Ir jie buvo ne tik gomuriui pakutent... Jų programoje koncertai A. Stempuzienės, Clevelando vyrų okteto, Nerijos ir kt. Vėliau buvo madų parodos. Tėvų komitetai pavaišindavo vaikus ir po mokyklinio Lietuvos Nepriklausomybės minėjimo ar mokslo metų pabaigoj. Tai ne būtinybė, bet įrodymas gražaus rūpesčio.

Kaži ar yra kur suminėti skyriaus globėjai. Juos turėdavo aštuntasis skyrius. Skyriaus tėvų vardu jie rengdavo išleistuves "abiturientams". Dalyvaudavo aštuntokų tėvai, auklėtoja/s, vedėjas ir kiti to skyriaus mokytojai. Per išleistuves prie stalų buvo dalijamasi ne tik duona, bet ir gražiu, šiltu žodžiu, daina, padėka vieni kitiems. Vėliau toks komitetėlis rūpinosi žiemos išvyka.

Visais mokyklos dešimtmečiais teko sutikti visokių tėvų. Vieni labai rūpinosi vaikų lietuviškumu, kiti - ne. Vieni uoliai padėjo vaikams atlikti namų darbus, kiti visai nekreipė dėmesio, kiti gal stokojo laiko, tretį gal ir nebe-mokėjo. Jau nuo trečio dešimtmečio girdėjai kai kuriuos tėvus, atvežusius vaikus į mokyklą, į juos besikreipiančius angliškai. Jautei, kad namuose kalbama, jei išviso kalbama, su vaikais angliškai. Nuo tėvų dažnai priklausė ir mokyklos lygis. Juk daug lengviau žengti pirmyn su mokiniu, kuris laisvai lietuviškai kalba, kurio tarimo ar sakinių sudarymo nereikia taisyti. Tėvų pagarba ar nepagarba mokyklai ir mokytojams atsiliepė ir mokinių elgesy. Kita tėvų yda buvo vėlavimas atvežti vaikus į mokyklą. Nors tokių nebuvo daug, tačiau buvo chronišku ir tokie trukdė pamokų eigą. Tėvų reikalavimai įvairavo. Vieni norėjo stipresnės programos ir mokymo, kiti geidė, kad mokykla būtų tik smagi socialinio bendravimo vieta, draugysčių užmezgimas, krepšin pamėtymas ir pan.

Visi tėvai ir motinos, kuriems teko darbuotis tėvų komitetuos, manau, pripažins, kad tas darbas teikė ir džiaugsmo. Sutvirtėjo kai kurių draugystės, suartėjo su anksčiau mažiau pažintais, iš arčiau pažino mokyklos problemas. Naturalu, kad mažėjant mokinių skaičiui, vis mažiau rados pasišvenčiančių mokyklai, bet rados... Dar 1988m. vasarą buvau liudininkas jaunų tėvų talkos darant lentynas montessoriniam darželiui. Kai kurių talkininkų vaikai dar tik ropojo... Mūsų žmonės nėra dar visiškai praradę aukos dvasios, ypač trumpalaikiam žygiui, tačiau labai ir labai reikia kibirkštingų organizatorių.

Nors kai kurie skyriai mokykloje visiškai sunyko, tačiau vilties teikia patys mažiausieji. Pramatoma, kad "Žiburėlio" darželyje ateinančiais metais mokysis 22 mokiniai. Planuojama, kad dalis jų lankys darželį dar vieną dieną savaitėje. Tai gražus augimo ženklas. Kam nors reikia "užkrėsti" tėvus didesniu entuziazmu ir noru, kad jų vaikai ne tik išmokytų gerai lietuviškai skaityti ir rašyti, bet kad būtų ir namie, ir mokykloj ugdomi lietuviškoj, kriščiioniškoj dvasioj. Vienas iš svarbiausių apsisprendimų šių dienų tėvams yra kalbėti namie tarp savęs ir su vaikais lietuviškai. Skirtinga yra mišrių šeimų padėtis. Kam nors reikia atrasti planą, kaip tokias šeimas palenkti lietuviųbei, nepažeidžiant ir kitos pusės interesų. Būtina ir atskira programa, ir vadovėliai, kitaip mes prarandam mokinius jau žemesniuose skyriuose.

Penktojo dešimtmečio pradžia dar graži. Nuo tėvų nuotaikų ir įsipareigojimo priklausys šis naujas dešimtmetis! Ir nuo mokytojų!..

MOKYTOJAI

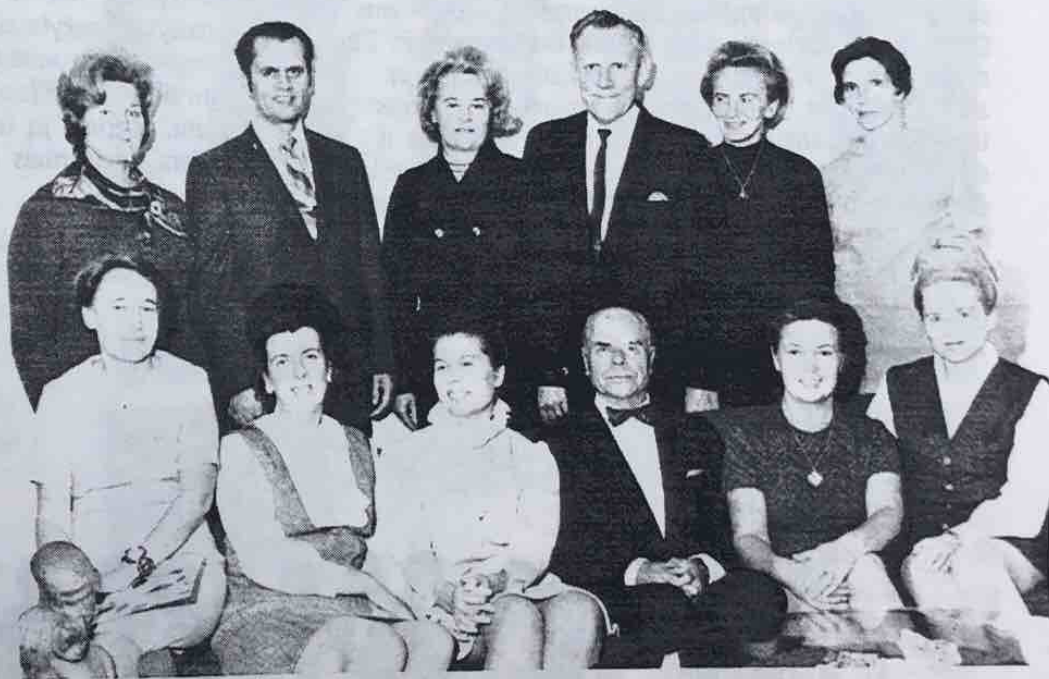
Dauguma pirmojo dešimtmečio mokytojų buvo mokę Lietuvoje ar Vokietijoje. Buvo bandoma ir čia išlaikyti lietuviškos mokyklos dvasia, tvarka ir drausmė. Kai kurie gal net per daug stengėsi mokyti to, kas darėsi netaip svarbu. Pav., kuriame skyriuje pradėti rašytines raides rašyti. Anais laikais amerikiečiai pradėdavo tik trečiame skyriuje. Atrodė, kad nėra reikalo mokyti to, ką išmoks kasdienėj mokykloj, tačiau, kiti labai gynė lietuviškų raidžių formą, net norėjo dailiosios pamokų. Šiaip jau mokytojai žinojo savo darbą ir mokė nuoširdžiai. Ne vienam darbą trukdė šeštadienių viršvalandžiai, visuomeninė veikla, persimokymas. (Ir per visus 40 metų nedaug turėjom mokytojų, kurie galėjo susikaupti tik mokyklos labui).

Jau II-me penkmeteje pradeda rasti jaunų studentų, kurios moko žemesnius skyrius. Jos jau čia gimnazijas baigusios, lietuvių kalbos mokėjimas įvairuoja. Jų didysis pliusas yra jaunatviškas entuziazmas. Kai kurios tapo mokytojomis ir amerikiečių mokyklose. Darbo ieškomos, prašydavo vedėjų rekomendacijos ir paliudijimo kiek dirbta šeštadieninėj. Atrodo, kad tai padėdavo.

Trečiame pusmetyje jau yra mokytojų dirbančių, amerikiečių mokyklose. Joms geriau sekasi tvarkyti mokinius, turi savo metodus, nevisada nori vesti dienyką, gaila, kad jas sunku ilgiau palaikyti mūsų mokykloj. Kasdien mokydamos, šeštadienį turi namų ruošai, poilsiui.

Mokyt. St. Kaunelienė su
Aušros VIII-to skyriaus
mokiniais. Iš k.:
Giedrė Sirutytė,
Regina Juškaitė,
Petras Vasiliauskas,
Juozas Račiukaitis.

1970/71m. m. mokytojai: M. Jankauskienė, A. Butkūnienė, S. Smalinskienė,
ved. K. Jurgutis, A. Milmantienė, D. Jurgutienė, A. Atkočaitienė, P. Zaranka,
D. Arlauskienė, K. Gogelis (tėvų k. p.), A. Bajalienė, D. Doveinienė.

Ir pirmame dešimtmetyje reikėjo ieškoti mokytojų, iš neturinčių mokytojo cenzo motinų tarpo. Jos dažniausiai buvo baigusios lietuvišką gimnaziją, vėliau gal amerikiečių universitete studijavusios ar baigusios. Jos dar gerai kalbėjo lietuviškai, baidėsi vyresniųjų, skyrių sintaksės, bet mokė ir pačios mokėsi. Kai kas jas pravardžiavo "mamomis", bet jos liko mokytojomis.

Ketvirtame dešimtmetyje dirba jau visų kategorijų mokytojai. Atsiranda nors ir profesionalių ir gana nuosirdžiai darban įsitraukiančių, pilnų entuziazmo, bet jau labai varganai kalbančių lietuviškai. Primirštant šias

išimtis, mokytojų išsilavinimas gana aukštas. Pav., 1984/85m. m. mokykloje dirbo 12 mokytojų su universitetiniu išsilavinimu (viena studentė), 3 iš jų turi amerikiečių mokytojo cenzą, 2 - Lietuvos mokytojai. Panašios proporcijos ir vėlesniais metais.

Atsarginiai. Šiame leidinyje neminėju atsarginių mokytojų, nes jau ir taip vardų gausa pralenkiau visų šventųjų litaniją... Jų kai kuriais metais buvo gana daug. Tik kai kurie yra ilgiau sergančius, ar dėl kitų, priežasčių negalinčius mokyti mokytojus pavadavę.

Nevienodas mokytojų uolumas. Vieni dėl laiko stokos nepasiruošdavo pamokoms, netaisė namų darbų, kiti labai kūrybingai ieškojo dominančių būdų, pajvirindavo pamokas skaidrėmis, plakatėliais, užduodavo ir mokiniams vaizdingų darbų (Istorijos ir geografijos plakatai, žemėlapiai, lentelės, rašytojų biografijos, iškarpu albumai ir tt.) Daug darbo įdėjo laikraščių, globėjos/ai, Kalėdų Eglutės, Vasario 16-tosios, Motinos dienos ir Pabaigtuvių programos kūrėjai/os.

Mokytojus vargina ir jau sunkiai beišeinama švietimo valdybos nustatyta mokslo programa. Ji plati, retas kuris mokytojas bespėja pilnai ją perduoti labai jau nevienodo lygio mokiniams.

Turėtume dėliotis, kad mokykloje mokė didelis būrys kūrybingų žmonių. Kelios mokyt. St. Slizio dainos buvo dainuotos Dainų šventėse, jo "Trispalvė" tapo tradicine Vasario 16-tos paminėjimuos. Kurį laiką buvo vartojami ir jo parašyti lietuvių kalbos pratimai aštuntam skyriui. Mokyt. A. Milmantienė paruošė pratimus VI-tam skyriui ir tikybos vadovėlį žemesniems skyriams. Maldų knygelę vaikams parašė L. Rugienienė. E. Bogutienė surinko ratelių ir žaidimų knygelę, P. Zarkana dažnai turėjo pritaikyti melodijoms žodžius, ar atvirkščiai. Taip "Svočia, svočia, važiuok į Kuršėnus" tapo "Kalėdų Seneli, važiuok į Detroitą". Ne vienas iš detroitiešių mokytojų prisidėjo ir prie Dainavoje vykstančių mokytojų studijų savaitinių programų. St. Slizys mokė dainų, G. Gobienė - tautinių šokių.

Per 41-nerius mokslo metus Detroito liuanistinėse mokyklose dirbo 140 mokytojų, 23 vedėjai/os.

MOKINIAI

Įvairūs buvo visuose dešimtmečiuose mokiniai. Jau ir pirmą pusmetį pradėjai jausti kai kurių akcentą, svetimą sakinio struktūrą, nors dauguma dar kalbėjo lietuviškai gana gerai. Įvairūs buvo mokinių gabumai ir nusiteikimai mokyklos atžvilgiu. Antrojo ir trečiojo dešimtmečio mokiniai buvo drausmingesni ir labiau gerbė lietuvišką mokyklą ir mokytojus, negu pirmojo ir paskutinio dešimtmečio. Nors išimčių buvo visais laikotarpiais. Sunku pasakyti, kiek procentų mokinių paveikė mokykla, kad jie išliktų lietuviai, susipratę, veiklūs. Nemažai jų išsisklaidė po visą Ameriką, juos išblaškė mokslo ir darbai, atitraukė mišrios šeimos, o vistiek reikia dėliotis, kad yra, yra vardu, nors ir ne Detroito gyvenančių, kuriuos girdėjome ir girdime ir ne tik mes žinome, bet ir kiti žino. Gal ne mūsų mokyklos nuopelnas, kad jie yra tokie, bet be mūsų mokyklos jie nebūtų tapę tokiais. Reikia dėliotis, kad ir šiais metais iš 39 Žiburio mokyklos šeimų, 32 -jų šeimų arba abu tėvai, ar bent vienas yra laukęs Detroito šeštadienines mokyklas. Net 46 mokiniai yra tapę mūsų šeštadieninių mokyklų mokytojais. Nemaža jų matėme ir L.B. ar kitų organizacijų, valdybose, šokėjų, vaidintojų, chorų grupėse, girdime bažnyčioje skaitant, radijo valandėlėje pranešinant. Rasime jų ir korespondencijas rašančių, ir didesniais straipsniais mintį reiškiančių, mus informuojančių.

MOKYKLŲ PARENGIMAI

Gal nebuvo metų, kad mokykla nebūtų rengus Kalėdų Eglutės programos. Pradžioje buvo rengiama Kalėdų-Naujų Metų laikotarpiu, vėliau prisitaikyta prie šio krašto papročių. Eglutės programoje daugiausia buvo vaidinimas. Kai kuriuos scenos veikalėlius yra parašę patys mokytojai: E. Arbačiauskienė, K. Gričius, D. Jankienė, St. Kaunelienė, Pr. Zaranka, J. Damušienė, Austė Pečiūraitė, A. Jurgutytė, R. Mikulionienė. Režisavo jau minėti autoriai ir: A. Mišiūnas, Justas Pusedėris, D. Kaupienė, A. Milmantienė, Aušra Dėdinienė, Dalia Stonienė, D. Doveinienė, R. Mikulionienė. Dekoracijas yra darę: Vytautas Ogilvis, Algimantas Bublys, J. Pusedėris. Gal daugiausia prie dekoracijų darbavosi, o kai kurias tikrai teatriškai sukūrė Antanas Žalkauskas ir Mykolas Abarius. Šviesas dažnai tvarkė Edvardas Vasiliauskas ir J. Pusedėris.

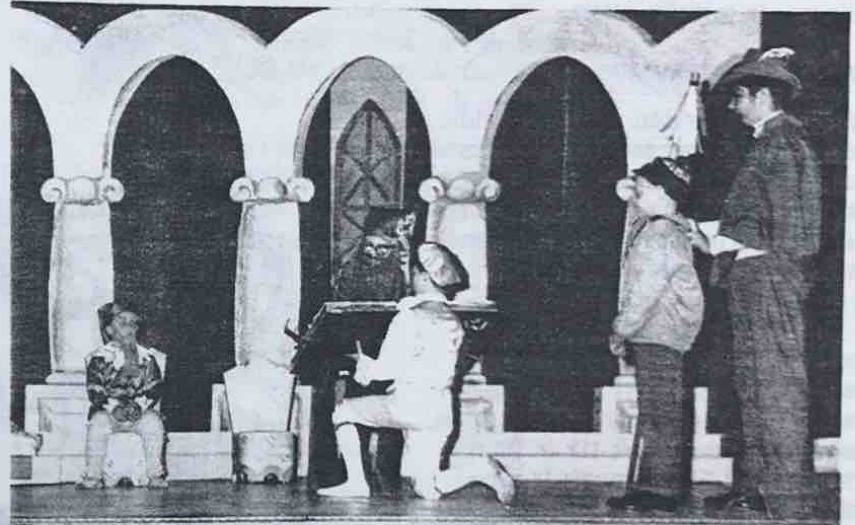
Kartais buvo tenkinamasi tik sudėtine programa: eilėraščiais, giesmėmis, tautiniais šokiais. Kartais buvo parašomi specialūs montažai. Stokojant kalėdinių vaidinimėlių, kai kurie buvo kas keleri metai kartojami. J. Gailiaus triveiksmė "Kalėdų Karalaitė" vaidinta net 4 sykius. (1974m. žiūrovų tarpe buvo Simas Kudirka. Tai buvo išradin-gas spektaklis. M. Abarius salėje įrengė antrą sceną, kad nereikėtų dekoracijų keisti). Po tris kartus statyta Jurgio Radvilos "Nykštukų karalystė" ir P. Nato "Kalėdos Kirtimėly". Prisimin-tinos A. Pečiūraitės "Užburtos arfos", D. Jankienės "Laimės karalystė", J. Marcinkevičiaus "Grybų karas", J. Damušienės "Kalėdinė pasaka", R. Mikulionienės "Irutės Kalėdos" ir "Skrudžas". Du kartu vaidinta J. Gliaudos "Kalėdų svečiai". Nuo 1975m. montažo "Mes ma-tėme žvaigždę" Kalėdų Eglutės progra-mose dalyvauja ir aukštesniosios mokyk-los mokiniai. Prieš Kalėdų Seneliui atvykstant, žemesnių skyrių mokiniai darželinukai ir svečiai visada eidavo ir tebeina ratelius.

Tuoj po Kalėdų mokykla ruošė Lietuvos Nepriklausomybės paminėjimą. Kartais jie vyko klasėse, kartais salėse, kviečiant tėvus ir visuomenę. Šiems minėjimams prasmingų montažų yra sudariusios J. Pečiūrienė, St. Kaune-lienė, M. Jankauskienė, P. Zaranka.

1954m.

1966m.

"Kalėdos Kirtimėly" 1965m.

Kitas viešas pasirodymas buvo per Motinos dienos minėjimus. Čia vėl buvo deklamuojama, įscenizuojama, šokama, dainuojama. Su choralais rodė St. Sližys, sesuo Juozapina, E. Skiotys, K. Jurgutis, Pr. Zaranka, R. Kasputis, M. Šepetys.

Mokslo metų pabaigtuvės, kaip ir pradžia, prasidėdavo pamaldomis, per kurias mokiniai giedodavo, po Vatikano suvažiavimo ir lekcijas skaitydavo, psalmes giedodavo. Iškilmingas mokyklos mokslo metų baigimo aktas vykdavo ar Ispanų salėje, ar Lietuvių namuos, ar parapijų salėse.

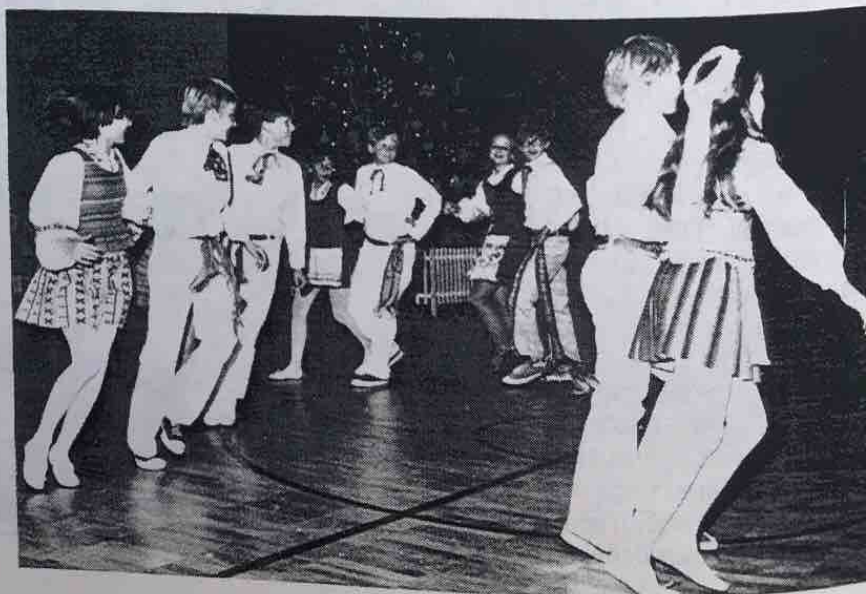
DAINOS ir DAINAVIMAS

Apie dainavimą rašau tuoj po renginių, nes per dainavimo pamokas dažniausiai buvo mokomi ir eilėraščiai ir montažų skaitymai, repetuojami kai kurie vaidinimėliai, paruošiami programos pranešėjai; dainos dažnai buvo įpintos ir į montažus-pynes ir į vaidinimus.

Pirmą penkmetį dainavimo pamokų nebuvo. Dainuoti mokyklos parengimams St. Sližys paruošdavo geresniais balsais mergaites. Nuo 1954m. dainavimo pamoką turi III ir IV skyriai, o nuo 1958m. dainuoja ir vyresnieji skyriai. Dainas mokyti padėjo ir mokiniai ar tai pianinu, ar akordeonu palydėdami: Ona ir Danutė Valytės, Regina Sližytė, Rimas Kasputis, Robertas Palaikis, Rita Neverauskaitė, Asta Šepetytė, Vidas Neverauskas, Linas Orentas, Gytis Udrys, Audronė Mingėlaitė, Manvydas Šepetys.

TAUTINIAI ŠOKIAI

Tautiniai šokiai mokykloje ilgą laiką buvo apleisti. Tik nuo 1960 metų jų mokyti ėmėsi Aldona Rastenytė. Ir vėliau nevisada pasisekdavo surasti šokių mokytoją. Beveik kasmet besikeičiant mokytojoms, sunku išdirbt pastovesnį repertuarą. Labai nevienodi skyriai, mokinių ūgiai, amžius ir berniukų atšalumas sunkino darbą. Kartais ir mokytojos parinkdavo persunkius-suaugusių šokius su per daug išplėtom šokių dalim. Buvo metų, kada mokinukai ir gražiau pašoko. Šokiams grojo: Algis Pesys, A. Arlauskas, A. Palaikis, A. Šepetys, R. Kasputis, S. Anužis, V. Neverauskas. Visi, išskyrus A. Pesį, buvę mokiniai. Paskutiniaisiais dešimtmečiais vartojamas rekorderis.

PARAPIJOS

Ir šv. Antano, ir Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos ir jų klebonai daug padėjo šeštadienių mokyklų veikimui. Ką reiškia samdyti valdiškas patalpas ir apmokėti unijistą mokyklos sargą, aiškiai pajutom anais keliais metais nuomojant tiek Detroite, tiek Redforde.

Šeštadieninukui atsisėdus į normalios mokyklos suolą, visada buvo pavojus, kad jį apkaltins pajudinus kieno nors knygą ar sąsiuvinį. Gal kas per klaidą nutrins nuo lentos seselės įrašą, ar pamargins skelbimėlio raides. Dėl tokių, atrodo nedidelių, nutikimų nemaža nervų atėmė ir mokytojams, o ypač vedėjui, visose nuomotose mokyklose. Geriausiai mokykla jaučiasi Dievo Apvaizdos parapijoje, kur klasės veikia tik šeštadieniais. Nors kartais būna "uždraustų zonų", kai salė išnuomota vestuvėms ar kitiems didesniems parengimams, tačiau žinant, kad parapijai irgi reikia išsilaikyti, tai neišvengiama. Juk mokyklos dabartinis mokestis 25 dol. už šeštadienį vargu ar padengia šildymo, apšvietimo ir kitas išlaidas. Tiesa, anksčiau mokestis buvo 50 dol., ir daugelis abejojo ar tikslu parapijiečius, šiuo atveju tik mokinių tėvus, apdėti extra mokesčiais. Tačiau čia Amerikoje katalikų mokyklų tėvai irgi neveltui ta privilegija naudojasi.

O vistiek mokykla šį tą duoda ir parapijai. Mokykla turi tikybės pamokas, be kurių ne vienas jaunuolis būtų visiškai analfabetas religijos atžvilgiu. Mokykloje mokiniai išmoko ne vieną giesmę, išmoko lietuviškai melstis.

Negalima nepasidžiaugti, kad Dievo Apvaizdos parapija didelę dalį jaunimo patraukia. Retai kur lietuviškų parapijų bažnyčiose matysi tiek daug jaunimo. Beveik visi lektorai yra buvę šeštadieninės mokiniai, apie penkeris metus giedoję bažnytinis jaunimo choras irgi daugumoj buvo iš šeštadieninės mokyklos abiturientų, studentų.

Beveik visas Detroito lietuvių kultūrinis ir visuomeninis gyvenimas sukasi apie parapijas. Kol jos gyvuos, gyvuos ir šeštadieninė mokykla. Tik reikia pajusti, kaip mes vieni nuo kitų priklausom, ir kaip reikalinga išmoks visiems svarbiuose lietuvių išlaikymo reikaluose mokėt sutart, vieni kitiems padėt, mažiau verkt, daugiau dirbt ir tuo džiaugtis.

ŽIBURIO DA INA

Ne savo žemėje mes gimėm,
Tėvelių tėviškė toli...
Garbingas mūsų pašaukimas –
Lietuviais augt svečioj šaly.

Kalbėt lietuviškai išmokė
Tėveliai mūsų mylimi,
Pažinom raidę, raštą, žodį,
Savon mokyklon eidami.

Skambėk, lietuviškasis žodi,
Kasdien maldoj, dainoj, širdy!
Tai būsim Lietuvai paguoda,
Kai laisvės rytas jai prašvis.

Žėrėki ŽIBURIO mokykla,
Spindėki kūrybingumu,
Įdiek į mus gražiausią tikslą:
gerais žmonėm visuomet būt.

AMŽINAJI ATILSI

MOKYTOJAI

Medardas Bavarskas

Pranas Baziliauskas

Leonas Bulgaris

kun. Bronius Dagilis

Kostas Jurgutis

Stasė Miltakienė

dr. Vincas Misiulis

Martynas Stonys

Jonas Švoba

Matas Tylas

Antanas Vaškelis

Petras Vedeika

Eugenija ZubrickienėEugenija (Rėda) Kašelytė

MOKINIAI

Arvydas Alkus

Algirdas Gladkauskas

Darius Jurgutis

Tomas Manvydas

Vytautas Marčiukaitis

Marytė Meškauskaitė

Kristina Mičiūnaitė

Iona Mitriūtė

Julija Petrauskaitė

Edvardas Telyčėnas

Jacinta Žiukaitė

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

LB Detroito apylinkės valdybos pirmininkai ir švietimo vadovai anksčiau daug dirbo sudarydami mokytojų kadra, įeškodami mokyklai vedėjo. Prisimintini: Jurgis Mikaila, Česlovas Staniulis, Vincas Misiulis, Vladas Pauža, Vytautas Kutkus, Albertas Misiūnas, Vacius Lelis, Kęstutis Keblys, Jonas Urbonas, Algis Rugienius, Martynas Stonys. Tik po mokyklų sujungimo, kada išryškėjo tėvų komiteto ir mokyklos vedėjo teisės ir pareigos, švietimo vadovas liko tik "nariu švietimo reikalams". Tais nariais yra buvę Vytautas Petrulis, Janina Udrienė, Valentina Černiauskienė, gal dar kas nors. Jų pareiga susitraukė į parūpinimą mokslo metų gale knygų baigiantiems ir gerai besimokiu-siems mokiniais ir tų knygų įteikimas. LB valdyba yra padėjusi mokykloms įsigyti mokymo priemonės, kaip rekorderius, multiplikatorių, prožektorius, žemėlapius, ir tt. Paskutiniaisiais metais LB Detroito valdyba apmokėjo medžiagas "Žiburėlio" darželio baldams daryti.

Ne vienam užkliūva LB minėjimas prie mokyklos vardo. Kaip jis buvo parinktas skaitėte skiltyje apie mokyklų sujungimą. Parinkus "Žiburio" vardą, LB Detroito apylinkė reiškia daugiau vietovę, negu priklausomybę. Tačiau negalima užmiršti, kad tik LB išėivijoje rūpinasi šeštadieninių mokyklų programom, vadovėliais, ir jos vardas atspausdintas ant sąsiuvinų, dienynų ir mokslo baigimo pažymėjimų. Nebūtų tikslu nepripažinti, kad ir Dievo Apvaizdos parapijos kultūrinį centrą statant, tuolaikinė LB Detroito apylinkės valdyba darė daug spaudimo, kad būtų statomos ir klasės šeštadieninei. Juk ta parapija anksčiau mokyklos neturėjo ir tuolaikiniam klebonui visai nebuvo intereso net salę statyti.

Pagaliau ir šio leidinėlio apie mokyklas spaudos išlaidas apmoka LB Detroito apylinkės valdyba.

MOKYKLOS RĖMĖJAI

Nežiūrint kas ir koku vardu telkė lėšas mokyklos išlaidymui, apie 90% sudėjo mokinių tėvai. Mokyklos biudžetas yra siekęs iki 11,000 dol. į metus. 1977/78 m. m. mokykla pradėjo gauti paramos iš LB Švietimo tarybos - \$300. Tais pačiais metais \$700. davė ir LB Detroito apylinkė. Vėliau Švietimo tarybos parama augo ir buvo pasiekus net \$1,500 (1982m.), bet paskui vėl krito į apie 1,000 dol.. LB Švietimo taryba tuos pinigus gauna iš Lietuvių Fondo. Kai kuriais metais mokyklą apdovanojo šauliai, ateitininkai ir pavieniai asmenys.

SPAUDA IR MOKYKLA

Mokyklos rėmėjais reikėtų laikyti ir ją priminusius spaudos darbuotojus. Nors daugeliu atveju apie mokyklą rašė jų vedėjai, bet kartais skelbė, aprašė, vertino ir kiti plunksnos žmonės: St. Garliauskas, Alfonsas Nakas, Stepas Smalinskas, Rožė Ražauskienė, Stasys Juzėnas, Liūda Rugienienė, Danguolė Jurgutienė ir kiti. Daugiausia spaudos iškarpa yra iš "Draugo", bet buvo rašyta ir į "Naujienas", "Darbininką" ir "Dirvą". Mokykla minima ir Lietuvių enciklopedijoje, straipsnyje apie Detroito lietuvius.

Smagu Žiburėlio darželyje

BAIGIANT...

Lietuviška tradicija - baigus darbą padėkoti visiems talkininkams. Pirmiausia reikėtų dėkoti Birutei Biblienei, kad ji užsispyrusiai prašė mane aprašyti mūsų mokyklos praeitį ir dėl mano vėlavimosi atidėjo minėjimą. Didžiausia padėka žmonai Julijai, kad ji netik išvargo tuos trisdešimt metų, kai mokyklai atiduodavau šeštadienius ir dar du-tris vakarus sąsiuvinius betaisydama, pamokoms besiruošdama, bet dar leido užversti kambarius mokyklos archyvu, juodraščiais ir "baltraščiais", net paragindama, kad kuo greičiau užbaigčiau ir kad per daug nepirrašyčiau. Taigi, dėkoti reikėtų ir viso keturiasdešimtmečio mokytojų ir tėvų komitetų antrosioms pusėms, nes be jų nebūtų buvę mokyklos istorijos.

Rašiau įdomiu ir svarbiu Lietuvai metu - laisvės siekimo, Nepriklausomybės atstatymo ir vėl žiauraus sovietinio spaudimo metu. Kartais drebėjo ranka ir sąžinė... gal dabar tik laišku kongresmanams rašyt?..

O vistiek gyvenimas ir Ten ir čia negalės sustoti. Tad ir apie šeštadienį rašiau, kad dabartiniai, o ir ateities tėvai pajustu, kad buvo ir yra reikalinga neapleisti savo didžiausio turto lietuvių kalbos, kad tam daug žmonių aukojosi, dirbo ir tebedirba. Rašiau dar ir tam, kad visi, kurie mokėme ir mokėmės, galėtume nors vardo švystelėjimu prisiminti tuos, su kuriais kartu dirbome, diskutavome, barėmės ir džiaugėmės, liūdėjom ir dainavom... Gal bus šie juodraštiški puslapiai paskata kam nors parašyti geresnę mokyklų istoriją, švenčiant auksinį jubiliejų, o gal ir anksčiau.

Pranas Zaranka

1990
Spaudai paruošė Pr. Zaranka,
spaustuvės išlaidas apmokėjo LB Detroito apylinkės valdyba.
Tiražas 250 egz. Kaina 2 dol.
antra laida
2000
Tiražas 125 egz.